

inspiratiegids

*Tips en ervaringen bij programmering
rondom kunstmatige intelligentie*

Inleiding

Kunstmatige intelligentie, ook bekend als artificiële intelligentie (AI), heeft een onmiskenbare plek ingenomen in ons dagelijks leven. Diverse toepassingen van AI zijn nu al niet meer weg te denken en bieden talloze voordelen, maar we beseffen steeds meer dat ze ook effect hebben op ons denken, sociale leven en handelen. Wat AI precies is en wat we ermee kunnen, is voor velen nog een vraag. Wil het succesvol toegepast kunnen worden, dan moeten we goed begrijpen wat AI ons brengt en niet brengt, welke kansen het biedt, maar ook wat risico's kunnen zijn. Bibliotheken kunnen daarbij helpen.

Wat verstaan we onder AI?

Kunstmatige intelligentie, ofwel AI, is de intelligentie die ervoor zorgt dat machines, software en apparaten zelfstandig problemen oplossen door te reageren op data of impulsen uit hun omgeving, zodat zij zonder tussenkomst van een mens beslissingen kunnen nemen. Daarbij imiteren zij het denkvermogen van de mens: door te leren van hun eigen fouten leveren ze een steeds beter resultaat. Dat noemen we ook wel machine learning. Deze technologie zorgt voor veel nieuwe mogelijkheden, maar brengt ook risico's met zich mee: computers die zelfstandig opereren nemen tenslotte lang niet altijd de juiste beslissingen. Denk bijvoorbeeld aan een zelfrijdende auto die de borden langs de weg niet goed kan lezen, of een robot die je stem niet goed verstaat.

Inspiratie voor programmering

De wens om (meer) Nederlanders mee te nemen in de ontwikkelingen rondom AI wordt op verschillende plekken gevoeld en geadresseerd. De bibliotheek is een logische plek om Nederlanders te betrekken bij ontwikkelingen rondom AI. Maar voor velen is het thema nieuw en is het lastig om hier concrete programmering op te ontwikkelen. Deze inspiratiegids over AI en bibliotheken bevat inspiratie, succesvolle voorbeelden, en praktische informatie over hoe je als bibliotheek AI-programmering op kunt zetten voor diverse doelgroepen. Hiervoor zijn programmamakers van verschillende bibliotheken geïnterviewd en is informatie uit diverse bronnen gebundeld.

Deze gids is ontwikkeld vanuit het programma Digitaal Burgerschap dat als doel heeft om bibliotheken te stimuleren en te ondersteunen om digitaal burgerschap te omarmen in hun beleid en activiteiten. We wensen je veel leesplezier toe en hopen dat de vele voorbeelden en activiteiten in deze gids je inspireren zelf ook aan de slag te gaan met dit onderwerp.

Inhoud

18

SUCCESSVOLLE ACTIVITEITEN

- Alle leeftijden
- 8 tot en met 12 jaar
- 12 tot en met 16 jaar
- 16+
- Volwassenen

AI in Bibliotheken

Waarom AI in bibliotheken?

Bibliotheken krijgen steeds meer te maken met AI, zowel voor als achter de schermen. Voor de schermen komt AI naar voren, bijvoorbeeld door het bieden van persoonlijke aanbevelingen voor boeken. Ook achter de schermen speelt AI een rol bij het verbeteren van de doorzoekbaarheid van databases en het automatisch beschrijven van bibliotheek-boeken. Echter, niet alleen op technologisch vlak, maar ook in hun maatschappelijk-educatieve functie zal de aandacht voor AI toenemen. Welke invloed zal AI hebben op de digitale kloof tussen burgers? Wat betekent het als steeds meer informatie door AI wordt gecreëerd? En hoe kunnen we burgers helpen om onderscheid te maken tussen feiten en door AI gegenereerd nepnieuws? Zowel de mogelijkheden en kansen als de gevaren en uitdagingen van AI zullen steeds groter worden. Het is daarom van belang dat we ons hier als sector in verdiepen.

Bibliotheken hebben een belangrijke taak in het actief ondersteunen van burgers in hun

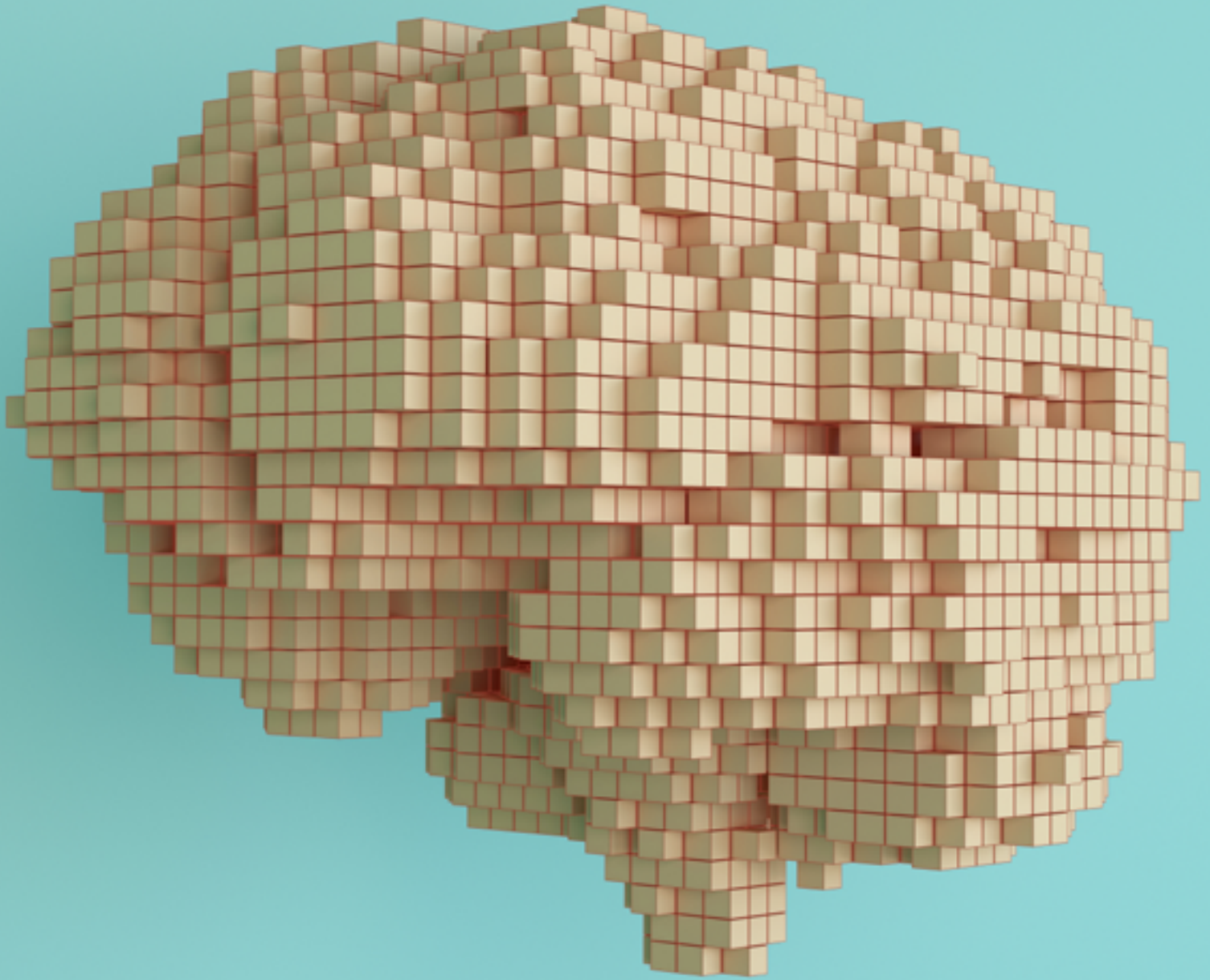
participatie in de informatiesamenleving. Dit doen zij onder andere door burgers te gidsen door het informatielandschap en hulp te bieden bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden. Het stimuleren van kennisontwikkeling en bewustzijn over de inzet en impact van AI vormt een aanvulling op deze belangrijke maatschappelijke taak. Het begrijpen van de basisprincipes van AI en de gevolgen ervan wordt een steeds belangrijker digitale vaardigheid. Bibliotheken kunnen een leidende rol spelen in het bevorderen van ethisch gebruik van AI, bijvoorbeeld door informatieve programma's en dialoogvormen aan te bieden over AI-gerelateerde vraagstukken. Hierdoor kunnen burgers geïnformeerd hun mening vormen en hun stem laten horen. De laagdrempeligheid van de bibliotheek maakt het mogelijk om een complex begrip als AI begrijpelijk te maken voor een breed publiek.

De AI-Parade

Om burgers meer inzicht te geven in zowel de kansen als risico's van AI, is in 2022 en 2023 een groep van 24 bibliotheken aan de slag gegaan met programmering rondom AI, onder de vlag van de 'AI-Parade'. Het doel van deze reizende manifestatie was om zo veel mogelijk Nederlanders kennis te laten maken met AI en hen te betrekken bij het maatschappelijk debat over de impact van AI op de samenleving. Tijdens de parade organiseerden de deelnemende bibliotheken, in samenwerking met lokale partners, debatten, workshops en tentoonstellingen voor een breed publiek. De ervaringen, inzichten en programma-formats die zijn ontwikkeld tijdens de AI-Parade, vormen een groot deel van de basis van deze inspiratiegids.

Over de AI-Parade

De AI-Parade was een initiatief van de Nederlandse AI Coalitie, waarin overheid, bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, en maatschappelijke organisaties samenwerken aan twee doelen: het versnellen van AI-ontwikkelingen en het verbinden van AI-initiatieven in Nederland. De AI-Parade is tot stand gekomen met subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

AI-programmeurs delen inzichten

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van bibliotheken met AI-programmering, zijn programmamakers van elf verschillende bibliotheken geïnterviewd. Hoe hebben zij het aangepakt? Waar liepen ze tegenaan? En waar waren ze blij door verrast? We vroegen hen naar succesverhalen, struikelblokken, tips, boeiende samenwerkingen en activiteiten die relevant kunnen zijn voor andere bibliotheken. De belangrijkste thema's en inzichten lichten we hier uit.

AI-Parade en media-aandacht een push voor programmering

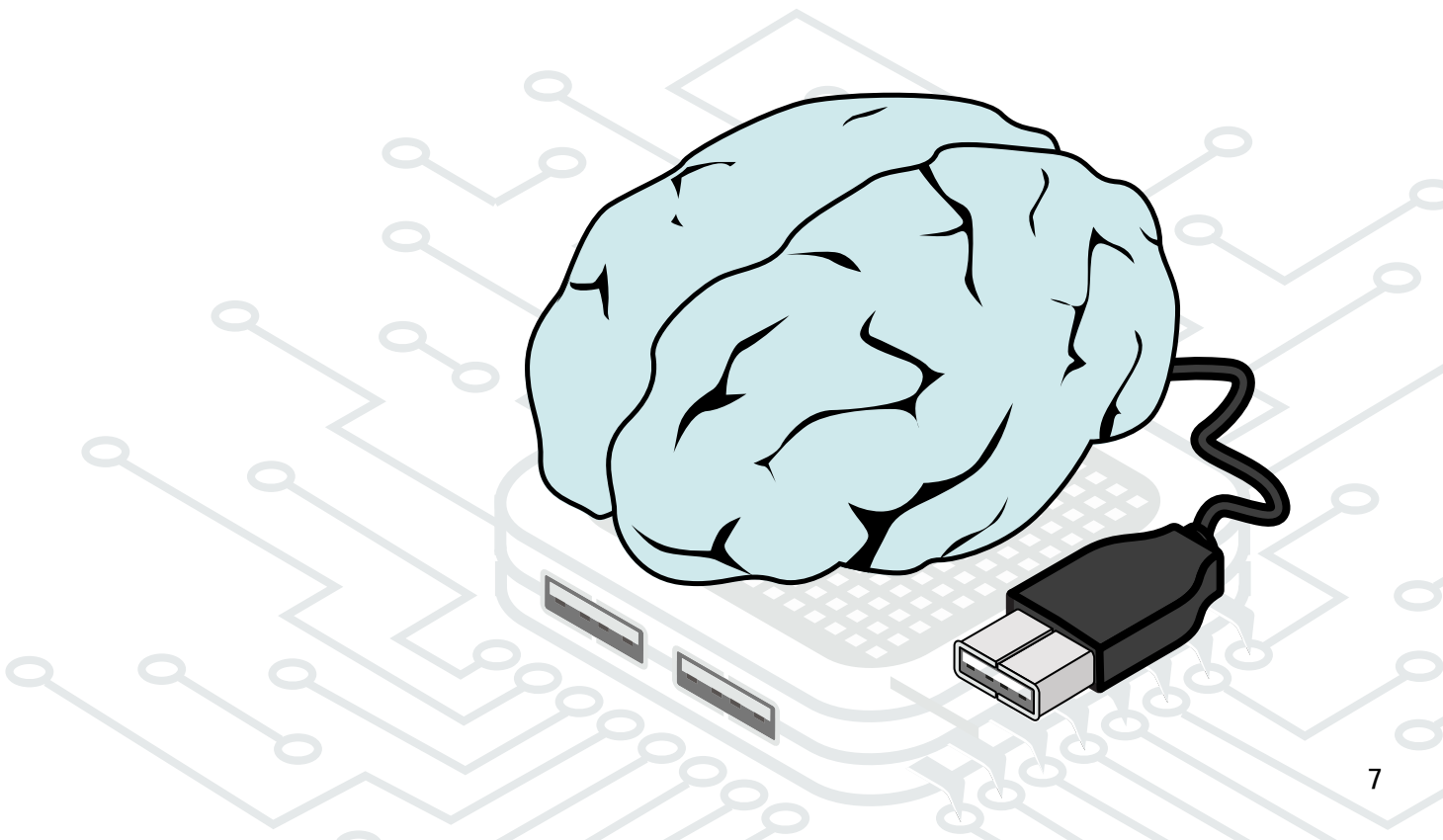
De afgelopen jaren hebben ontwikkelingen rondom AI een vlucht genomen. Zo is generatieve AI - zoals ChatGPT, Dall-E en Midjourney - toegankelijk geworden voor het grote publiek. Bij de meeste bibliotheken was de AI-Parade een katalysator om te starten met een programma rondom AI, waarbij de toenemende media-aandacht voor AI een extra push gaf om boeiende programma's te ontwikkelen. Hoewel de Parade van tijdelijke aard was, is er genoeg urgentie en zijn er genoeg aanknopingspunten om voort te bouwen op de thematiek en ervaringen.

"De enorme media-aandacht de laatste tijd op het gebied van AI heeft natuurlijk ook een rol gespeeld in het succes. Dat merkte ik ook aan de opkomst. In het begin was er weinig publiek, maar naarmate het thema langer liep, werd de opkomst groter."

- Bibliotheek Veluwezoom

"We zijn in mei aan de slag gegaan met het onderwerp door de AI-Parade. Daarna zijn we doorgegaan met de programmeringsregeling digitaal burgerschap vanuit de KB, dus de komende twee jaar gaan we nog intensiever door met dit thema. De AI-Parade was een goede push om het onderwerp AI in de bibliotheek te plaatsen."

- Bibliotheek Midden-Brabant

Eenmalig evenement en/of structurele activiteiten

In veel gesprekken rees de vraag: kiezen we voor eenmalige, thematische evenementen of voor het structureel integreren van AI-gerelateerde activiteiten in het bestaande programma? Wat de voorkeur heeft, verschilt per bibliotheek. Soms werd de voorkeur uitgesproken voor het opzetten van activiteiten vanuit een overkoepelend nieuw op te zetten AI-themawekend, -week of -festival. Het voordeel hiervan is dat de activiteiten efficiënter gepromoot kunnen worden: er vindt dan in één keer communicatie plaats voor meerdere activiteiten. Ook voorkom je dat activiteiten wegvallen in je brede programma en zorg je ervoor dat bezoekers de activiteiten beter kunnen vinden.

Maar het kan ook interessant zijn om AI juist als thema te integreren in het bestaande programma-aanbod. Denk bijvoorbeeld aan het vermengen van AI-activiteiten met digi-café's en Klik en Tik cursussen. Een voordeel van integreren is dat je doelgroepen bereikt die wel verbonden zijn aan de bibliotheek, maar wellicht nog geen specifieke interesse hebben in AI.

Nóg mooier is het als beide vormen worden gecombineerd, dus regelmatig terugkerende, losstaande activiteiten binnen de reguliere programmering en een jaarlijkse evenement met een overkoepelend AI-thema.

Tips

- Door reacties en het enthousiasme van bezoekers te monitoren kun je de programmering aanpassen op basis van wat succesvol bleek.
- Creëer een landingspagina of online platform om AI-gerelateerde activiteiten te bundelen met relevante achtergrondinformatie, bijvoorbeeld uit de collectie. Hiermee geef je het programma meer diepgang en samenhang.

"We moeten goed nadenken over de manier waarop we dit willen aanbieden en hoe het past binnen ons pakket. Met een al uitgebreid aanbod moeten we beslissen: gaan we iets compleet nieuws opzetten, of integreren we het in ons bestaande aanbod?"

- Bibliotheek Veluwezoom

"Wij hebben een soort kapstok nodig om de evenementen aan op te hangen. Een themamaand of een expositie werkt goed voor ons."

- Mar en Fean

"Bij de AI-Parade stond alles gedurende die maand in het teken van AI. Zonder zo'n overkoepelend thema kan het ook wegvallen in het programma."

- Rozet

"Je merkte dat mensen enthousiast werden van de AI-Parade, het overkoepelende aspect ervan. Er waren mensen die de hele reeks volgden en zeiden: 'Dit is al mijn vierde evenement van de AI-Parade'."

- Bibliotheek de Boekenberg

"We hebben een deel van de activiteiten zelf gedaan, en wat meer expertise ingevlogen. Wij betrekken experts voor de inhoud, maar qua creativiteit moet je het ook wel van je eigen workshopdocenten hebben. Je moet ook zelf creatief blijven."

- Bibliotheek DNK

Inzetten van interne en externe expertise

Elke bibliotheek geeft aan interesse te hebben in AI. Natuurlijk zijn zij in meer of mindere mate enthousiast over het onderwerp. Vaak hangt dit samen met interne expertise, en die kan sterk variëren. Sommige hebben het geluk een tech-fanaat in hun team te hebben, terwijl andere organisaties bezig zijn met een heel breed scala aan programma's en weinig ruimte hebben voor specifieke thematische aandacht en expertise. Daarnaast zijn er bibliotheken waar collega's net zo onbekend zijn met AI als hun bezoekers. Tot slot zijn er ook bibliotheken die enigszins weerstand voelen, zij zijn voornamelijk terughoudend ten aanzien van bepaalde ontwikkelingen; zoals ChatGPT. Enkele bibliotheken organiseren intern activiteiten om het gesprek over AI te stimuleren. Deze

presentaties worden ook aangeboden (door Bibliotheek Eindhoven, zie [pagina 25](#)) aan andere bibliotheken om daar het gesprek te faciliteren.

Naast enthousiasme is enige kennis en expertise op het vlak van AI handig bij het opzetten van activiteiten. Idealiter komt die in ieder geval gedeeltelijk vanuit de eigen organisatie. Bij veel organisaties betekent dit echter dat het kennisniveau bij medewerkers moet worden vergroot, bijvoorbeeld door trainingen, workshops en lezingen. Hierdoor faciliteer je intern een actieve dialoog over AI, waarin medewerkers hun kennis, vragen en eventuele bedenkingen kunnen delen. Het extern inhuren van expertise is natuurlijk ook een mogelijkheid, maar dit betekent wel dat je kennis over een structureel thema slechts tijdelijk kunt benutten.

"We hebben nu mediacoaches die het onderwerp goed beheersen en zelf workshops kunnen geven. Eigenlijk zijn de activiteiten die het beste lopen de activiteiten waar we zelf een groot aandeel in hebben. Maar dat betekent wel dat je de juiste mensen in dienst moet hebben of medewerkers moet trainen. Maar het wordt - en is eigenlijk al - echt iets voor de bibliotheek."

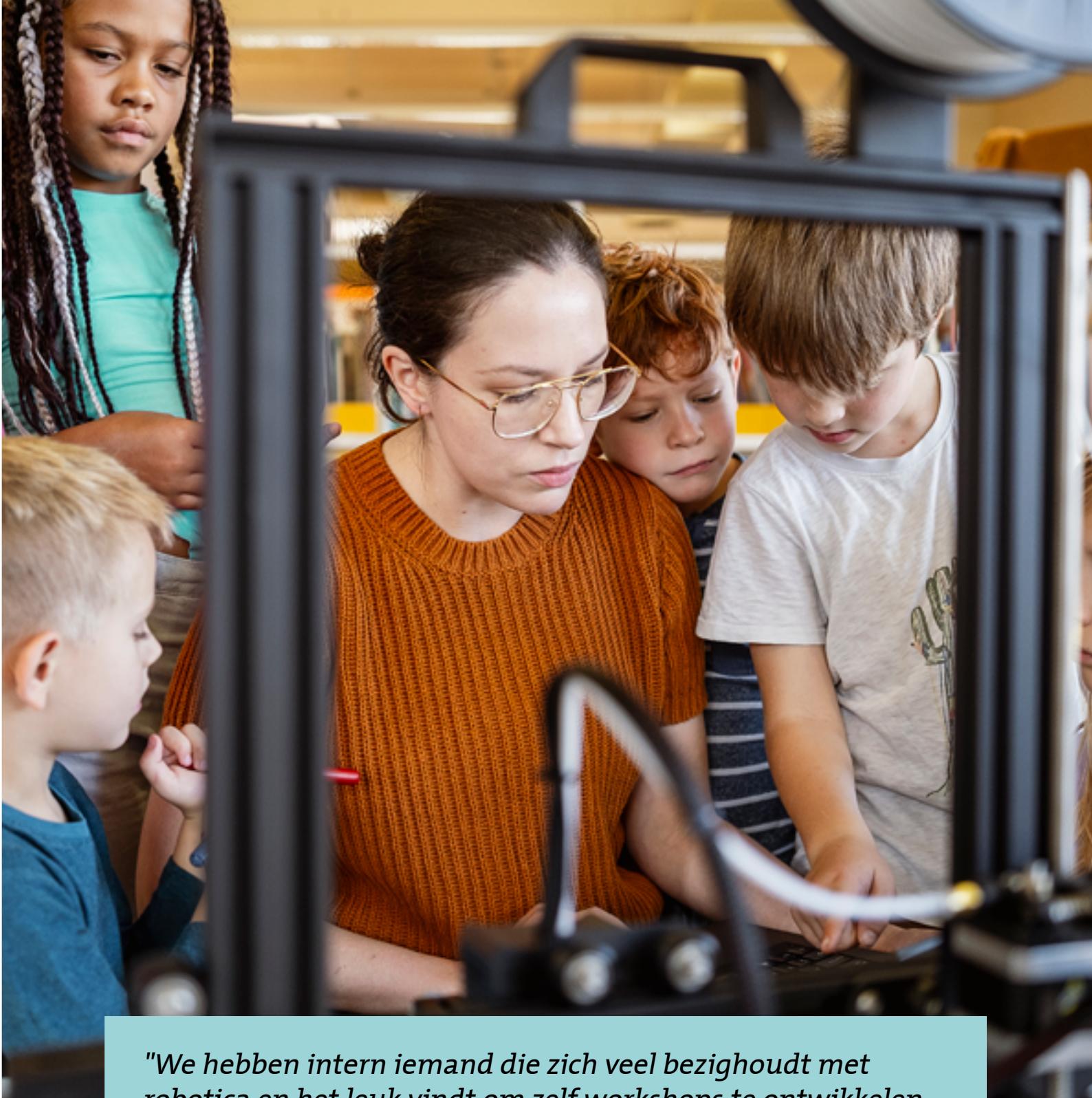
- De Bibliotheek Midden-Brabant

Het AI Kookboek

 <https://data-detox.nl/kookboek>

Het AI Kookboek is gevuld met een aantal recepten (voor-, hoofd- en nagerechten) die je kan inzetten om programmering rondom AI te realiseren. In dit kookboek wordt specifiek aandacht besteed aan vraagstukken en verschijnselen rondom AI en worden deelnemers uitgenodigd een kritisch standpunt in te nemen. Door het aanbieden van een menu ben je als bibliotheekmedewerker in staat om jouw keuze te serveren aan het publiek.

"We hebben intern iemand die zich veel bezighoudt met robotica en het leuk vindt om zelf workshops te ontwikkelen, maar dit kost veel tijd. Dus soms lijkt het praktischer om te overwegen: laten we expertise van buitenaf inhuren, ook al brengt dat kosten met zich mee. Zelf ontwikkelen kost namelijk ook aardig wat inspanning. En het is ook leuk om een naam binnen te halen."

- Stadkamer, Zwolle

Een zo breed mogelijk bereik

Een belangrijke uitdaging voor de programmerende bibliotheken bleek het aanspreken en bereiken van een divers publiek. Men wilde zich richten op zowel de AI-enthousiastelingen als op degenen met nog beperkte kennis of interesse op dat gebied. Bibliotheken hebben verschillende benaderingen van AI-programmering, waarbij sommige zich specifiek richten op kinderen, en andere zich meer concentreren op volwassenen. Voor veel bibliotheken blijft het een uitdaging om jongeren en mensen met een leesachterstand te bereiken. Een effectieve aanpak om toegang te krijgen tot deze doelgroep, is samenwerken met lokale scholen en organisaties.

"Het is belangrijk dat iedereen in de samenleving mee kan doen en dat kennis over AI toegankelijk en betaalbaar is. Want we komen er niet meer onderuit: AI gaat een groot onderdeel worden van onze manier van samenleven."

- Bibliotheek Veluwezoom

Tips

- Organiseer hands-on activiteiten voor jongeren, zoals workshops waarbij ze iets nieuws kunnen leren.
- Faciliteer speelruimte en interactieve activiteiten om de deelname van alle doelgroepen te stimuleren.
- Kijk naar de vindplaats van de doelgroep en pas je programmering daar op aan.

"We vinden het ook belangrijk om laagdrempelige activiteiten te organiseren, en activiteiten die aansluiten bij de bestaande programmering. Bij het Schrijfatelier was dat bijvoorbeeld heel leuk. Dat bestond al en heeft verder niets met AI te maken, maar daar hebben we een presentatie over ChatGPT gegeven die heel enthousiast ontvangen werd."

- De Bibliotheek Midden-Brabant

Interactieve AI-exposities en installaties

Als onderdeel van de AI-Parade reisden verschillende installaties door het land, waarbij bibliotheken vooral enthousiast zijn over de interactieve installatie *Verse Algoritmes*. De potentie van een installatie of expositie om nieuwsgierigheid te wekken bij een eerste kennismaking wordt door vrijwel alle bibliotheken erkend. Om deze succesvol te laten zijn is het belangrijk dat er ook rand-programmering is die zorgt voor verdieping.

"We hebben de Verse Algoritmes Kar in de bibliotheek gehad, dat was heel leuk. Daar werd echt veel gebruik van gemaakt. Hij is erg uitnodigend, makkelijk en laagdrempelig. Die zou ik sowieso aanraden een keer in je bibliotheek te zetten!"

- De Bibliotheek Midden-Brabant

Om meer context te bieden rondom de installatie, wordt aanbevolen om regelmatig als medewerker aanwezig te zijn om bezoekers te enthousiasmeren, vragen te beantwoorden en uitleg te geven. Ook kan hierdoor de installatie beter geëvalueerd worden en feedback verzameld worden. Dit biedt weer kansen tot verbetering en een gerichtere aanpak bij toekomstige installaties. Ten slotte wordt het delen van ervaringen en succesvolle installaties met andere bibliotheken aangemoedigd om succesvolle initiatieven breder in te zetten.

"Een installatie is vooral effectief wanneer er een enthousiaste medewerker bij aanwezig is."

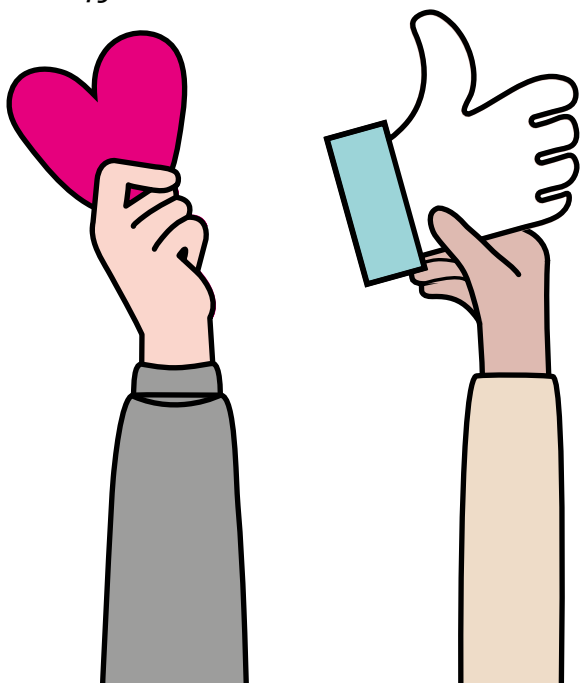
- Mar en Fean, vergelijkbaar met het antwoord van Bibliotheek Eindhoven

Successen

Praktische activiteiten en activiteiten waarin bewustwording centraal staat, zijn het meest succesvol. Zo komt een hands-on aanpak waarin deelnemers al doende leren in maakplaatsen in ieder gesprek naar voren. Alle bibliotheken vinden het belangrijk om bij deze praktische aanpak ook een onderdeel kritische reflectie in te bouwen waarin ook de beperkingen van AI aan bod komen.

"Ik denk dat je het zo praktisch mogelijk moet aanbieden en niet te artistiek of te abstract. Dus: 'Schrijven met AI'. 'Programmeren met algoritmes'. Op die manier komen mensen omdat ze interesse hebben in die skill of meer willen weten over deze begrippen. Natuurlijk kunnen er ook verdiepende debatten zijn, maar daarmee bereik je mensen die al een stuk meer voorkennis hebben."

- Huis 73

Tips

- Organiseer praktische AI-gerelateerde activiteiten in het maaklab.
- Begin met een ludiek inkomertje, en programmeer daarna een verdiepende lezing of activiteit.
- Het screenen van een documentaire (of *Tegenlicht*-aflevering) met na afloop een dialoog wordt door veel bibliotheken aangeraden als simpel en erg succesvol.
- Geef activiteiten op je programmering een duidelijke titel die tot de verbeelding spreekt en duidelijk maakt wat bezoekers kunnen verwachten.
- Zet Midjourney of ChatGPT open op de computers en leg er een korte uitleg over het gebruik hiervan bij.

"De impact van de activiteiten was groot, veel mensen zijn aan het denken gezet. Bezoekers hebben aangegeven behoefte te hebben aan concrete en heldere informatie over AI, en ook aan ruimte om vragen te stellen en hun zorgen en positieve ervaringen te delen. Wij zijn blij dat we daar als Bibliotheek een rol in hebben gespeeld en we gaan dit thema zeker nog een vervolg geven."

- Bibliotheek Veluwezoom

AI-activiteiten: impact en reacties

Om te evalueren in hoeverre de doelen werden bereikt, voerden de deelnemende bibliotheken onderzoek uit onder bezoekers. Dit deden ze met vragenlijsten en talkbackboards (fysieke borden in de bibliotheek) waarin ze bezoekers vroegen naar hun ervaringen en tevredenheid. Resultaten tonen aan dat de AI-Parade succesvol was in het vergroten van de kennis over AI bij de bezoekers. Meer dan twee derde geeft aan nu meer te weten over de invloed van AI op de maatschappij. En ongeveer zes op de tien heeft een beter begrip van de effecten van AI op het dagelijks leven en de ethische aspecten rondom AI. Ruim de helft heeft meer inzicht gekregen in de invloed van techbedrijven op de ontwikkelingen in AI. Bij een grote meerderheid van de bezoekers hebben de activiteiten in de bibliotheek dus geleid tot een

beter begrip van wat AI en de impact van AI op de samenleving.

Naast kennisvergroting heeft de parade ook bijgedragen aan bewustwording. Ongeveer de helft van de bezoekers is zich meer bewust geworden van de gevolgen van hun eigen digitale gebruik. Ook is de helft kritischer geworden ten opzichte van technologische ontwikkelingen. Deze mensen voelen zich bewuster in hun vermogen om inhoud te sturen. Een grote groep bezoekers geeft aan het eigen gedrag aan te passen, meer na te denken over online gedrag en bewuster om te gaan met technologie en AI. Om de doelen van de AI-Parade te behalen was het ook belangrijk om de activiteiten een fun-factor mee te geven. Dat is gelukt: gemiddeld geven bezoekers de activiteit 4 van de 5 sterren.

Duurzame en brede inzet op AI

Veel bibliotheken tonen niet alleen betrokkenheid bij AI-programmering, maar kijken ook met enthousiasme vooruit naar toekomstige plannen. Het positieve effect was bij sommige bibliotheken zó merkbaar dat zij dit jaar opnieuw een themawEEK rondom AI organiseren. Anderzijds verkennen sommige bibliotheken bredere perspectieven op digitalisering en de invloed ervan op ons dagelijks leven, werk en sociale interacties, waarbij AI een onderdeel vormt, maar niet het enige focuspunt is. Een paar bibliotheken twijfelen nog of zij AI-programmering willen voortzetten. Bij twijfel: definieer AI-thematiek niet te nauw. Het breder trekken van het onderwerp en het plannen van vervolgactiviteiten dragen bij aan een duurzame en boeiende programmering.

"Het effect is intern heel mooi geweest. Met als conclusie dat we volgend jaar in mei weer een week rondom AI gaan organiseren."

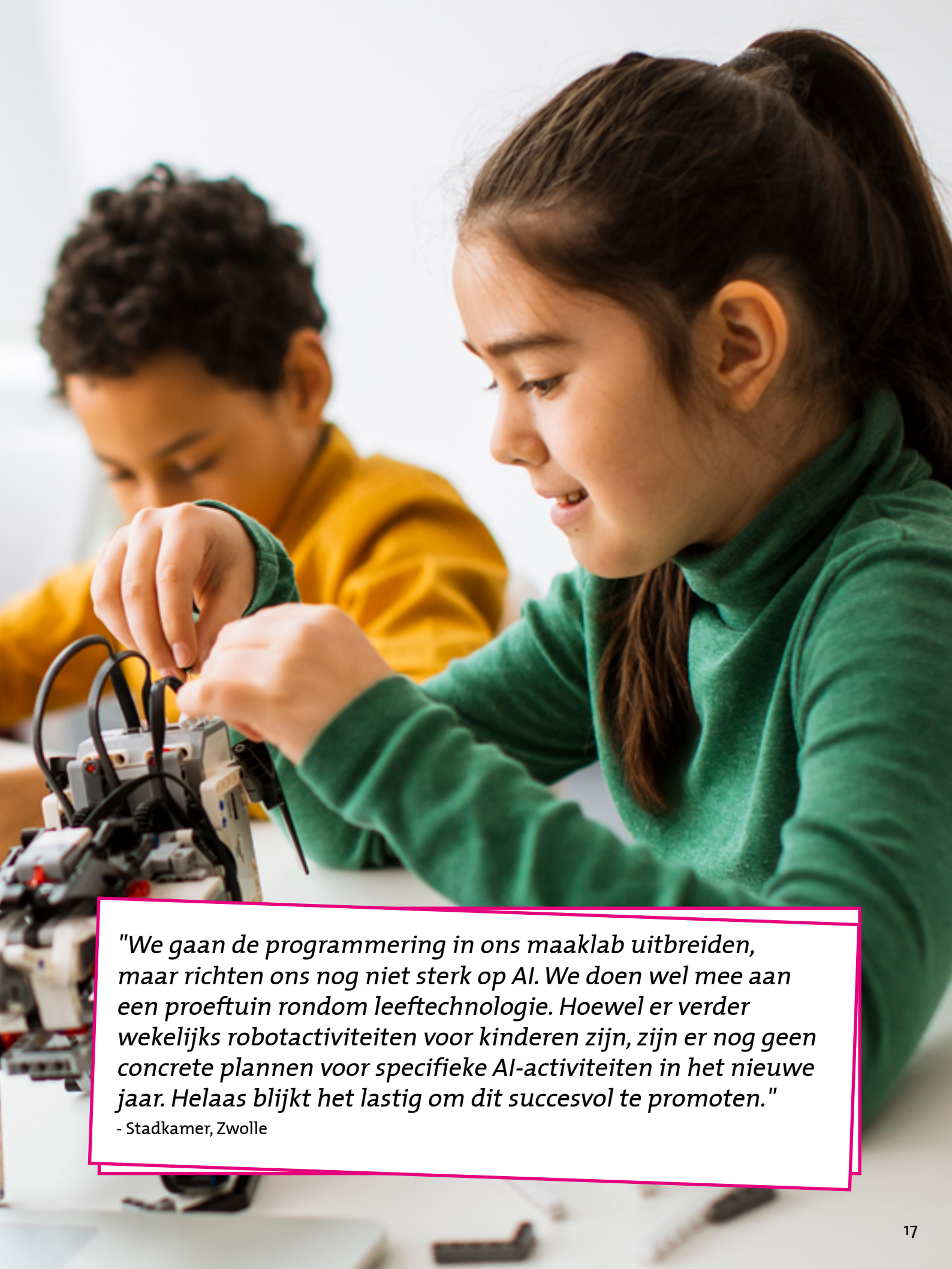
- Bibliotheek Eindhoven

"Ik vind AI een interessant onderwerp, maar ik denk dat we het over iets breders hebben, namelijk: welke invloed heeft digitalisering op ons als mens, op ons werk, en op onze omgang met elkaar? Ik denk dat door een bredere benadering zowel de nieuwste ontwikkelingen en trends, maar ook de diepere impact van technologie wordt aangeraakt."

- Huis73

"Ik zou graag een open plek bieden - een veilige omgeving - waar je kan oefenen. Bijvoorbeeld met ChatGPT, of zelf afbeeldingen genereren."

- Bibliotheek DNK

"We gaan de programmering in ons maaklab uitbreiden, maar richten ons nog niet sterk op AI. We doen wel mee aan een proeftuin rondom leeftechnologie. Hoewel er verder wekelijks robotactiviteiten voor kinderen zijn, zijn er nog geen concrete plannen voor specifieke AI-activiteiten in het nieuwe jaar. Helaas blijkt het lastig om dit succesvol te promoten."

- Stadkamer, Zwolle

Succesvolle Acti te vi ten

Iedere bibliotheek vliegt het onderwerp AI net weer anders aan: van camouflage-activiteiten tot familiedagen en AI-Bullshit Bingo's. Verschillende bibliotheken is gevraagd welke activiteiten succesvol waren en welke zij aan andere bibliotheken kunnen aanraden. Deze activiteiten zijn hieronder gebundeld en gecategoriseerd per doelgroep. In een aantal gevallen kunnen de activiteiten ook voor een andere - of bredere - doelgroep worden ingezet. Bij de activiteiten staat ook vermeld bij welke bibliotheek deze hebben plaatsgevonden, zodat je voor meer informatie of eventueel zelfs een draaiboek contact op kunt nemen met de desbetreffende bibliotheek.

Tips

Deel actief positieve samenwerkingen, ervaringen, en contactgegevens van aanbieders met andere bibliotheken.

Morgen met Lucas

Theatershow van Lucas de Man

 FORUM (Groningen)

Binnen deze theatershow werd het publiek meegenomen in een verhaal over de mogelijkheden van eeuwig leven door middel van AI, zij het niet fysiek, dan wel virtueel. De centrale gast, Chris Everlast (gespeeld door Tijs Huys), vertelde het verhaal en stelde belangrijke vragen over het digitale leven na de dood. Deze theatrale talkshow, geleid door Lucas de Man, combineerde elementen van muziek, wetenschap, een fictieve keynote speaker en bood een interactieve rol voor het publiek.

"Zulke cross-overs zijn bij ons mogelijk, omdat we zowel een theater als een filmzaal hebben. Dit versterkt ons programma aanzienlijk. Hierdoor kunnen deelnemers niet alleen workshops volgen, maar ook op andere manieren informatie tot zich nemen."

- Bibliotheek DNK

Anonymous Iphoneholics

(Dansvoorstelling door Amit Palgi)

 Rozet

In deze dansvoorstelling onderzoekt danser en choreograaf Amit Palgi de intieme relatie die we hebben met onze telefoon. Bezoekers kregen de vraag om tijdens de voorstelling de data van hun telefoon te delen. Dit had direct invloed op wat er op het podium gebeurde. Deze interactieve performance combineert dans, theater, geluid en beeldende kunst.

AI-Familiedag

de Bibliotheek Veluwezoom
FutureMindz, Den Haag

FutureMindz heeft inhoudelijk meegedacht over de invulling van de programmering voor de familiedag. Zo verzorgden zij de activiteit VR World waarin deelnemers aan de hand van CoSpaces een VR wereld gingen bouwen. Ook zijn er gesprekken gefaciliteerd aan gesprekstafels. Hier werd bijvoorbeeld gesproken over de toekomst van AI. De Pottenbakrobot van SETUP werkte als een leuke gespreksstarter: Hoe kunnen we als mensen leren samenwerken met robots?

"Kinderen hielpen hun ouders met het bouwen van een VR Wereld, waardoor interessewerelden spelenderwijs samenkwamen."

- Bibliotheek Veluwezoom

Workshop Origami

Bibliotheek DNK
Hanzehogeschool en Elsa Labs

Bij deze workshop stond de eeuwenoude kunst van het papiervouwen centraal. Origami, momenteel weer in de schijnwerpers als een activiteit die rust en reflectie biedt in de offline wereld, is ook een inspiratie voor geavanceerde technologie. Deelnemers aan de workshop kregen de kans om zowel de traditionele als innovatieve aspecten van origami te verkennen.

"De origami-workshop was succesvol en zat snel vol. Het is leuk dat de workshop zowel geschikt is voor kinderen als volwassenen, waardoor ze samen kunnen deelnemen."

- Bibliotheek DNK

AI-Bullshit Bingo

Rozet (Arnhem), Bibliotheek Rivierenland
SETUP
www.setup.nl/projecten/ai-bullshit-bingo

Door middel van deze bingo kregen deelnemers inzicht in de werking van beeldgeneratoren. Starryai is een online beeldgenerator die, wanneer je deze een prompt (opdracht) geeft, deze woorden omzet in een AI-gegenereerde afbeelding. In deze bingo hadden deelnemers geen nummers op hun bingokaart, maar prompts. Bij elke getrokken bal werd een AI-beeld getoond. Vervolgens was het aan de deelnemers om te onderzoeken of er een prompt op hun kaart stond die ten grondslag zou kunnen liggen aan dat beeld. Deze interactieve aanpak opende op een gezellige manier een breed debat. Op basis van de bingo gingen deelnemers in gesprek over hoe zij de ontwikkelingen rondom AI zien.

Workshop Smartlappen

 Bibliotheek Veluwezoom, Stadkamer (Zwolle), Bibliotheek DNK

 SETUP

 1,5 uur

 www.setup.nl/projecten/ai-smartlappen

Binnen deze workshop verkenden deelnemers de wereld van algoritmes, terwijl ze onder het genot van een drankje en een bitterbal hun eigen tranentrekker componeerden. De centrale vraag was of computers met behulp van een algoritme in staat zijn authentieke smartlappen te creëren. Deelnemers gingen actief aan de slag met het smartlappenalgoritme, dat getraind is met de teksten van talloze Nederlandstalige smartlappen, en componeerden op die manier hun eigen levenslied. Bibliotheek Veluwezoom en Bibliotheek DNK benadrukten de laagdrempeligheid van de workshop als een middel om mensen te betrekken bij het onderwerp, waarbij deelnemers werden uitgenodigd om op een interactieve manier te experimenteren met AI. De workshop liet zien dat kunstmatige intelligentie niet alleen informatief, maar ook speels kan zijn.

"Het is een leuk middel om het gesprek aan te gaan, en om mensen naar binnen te krijgen!"

- Bibliotheek Veluwezoom

8 - 12 jaar

Workshop: Maak nieuwe elementen in de fysieke wereld met Augmented Reality

🏠 Stadkamer, Zwolle
👤 TETEM

Deelnemers stapten in de wereld van Augmented Reality (AR) door gebruik te maken van het programma CoSpaces. Via een iPad plaatsten ze de bewegende 3D-objecten in de fysieke ruimte waarin ze zich bevonden.

Workshop: Maak je eigen wereld in Virtual Reality (VR)

🏠 Stadkamer Zwolle
👤 TETEM

Met behulp van CoSpaces konden kinderen op een simpele en snelle manier een 3D-wereld creëren. Zo konden ze hun ideale speelplek ontwerpen, hun favoriete stad nabootsen, of zelfs nadenken over hoe de wereld eruit zou zien in 2050. Na het bouwen kregen de kinderen de kans om een VR-bril op te zetten en hun eigen gemaakte wereld te bewonderen.

Digiplay: Splendid leren met nieuwe media - Leer zelf programmeren

🏠 de Bibliotheek Veluwezoom
👤 6 t/m 12 jaar
🕒 1,5 uur

In deze activiteit stond het leren programmeren met micro:bits centraal. De micro:bit (een microcomputer) biedt een toegankelijke en creatieve manier om te leren programmeren. De deelnemende kinderen konden diverse programmeeroefeningen uitvoeren, zoals het programmeren van hun naam, het maken van een digitale dobbelsteen of het laten branden van een lampje. Ook voor kinderen met ervaring in programmeren was er veel te ontdekken met de micro:bits.

"Het is LEGO waarmee je kunt programmeren en waarmee je robots kunt bouwen. Het vergt wel even tijd om het goed te begrijpen en te begeleiden, maar eenmaal onder de knie kun je er eindeloos gebruik van maken."

- Bibliotheek Veluwezoom

Creatief met technologie - ChatGPT

🏠 De Bibliotheek Midden-Brabant

🕒 1 tot 1,5 uur

👥 +/- 10 deelnemers

⚠️ Lidmaatschap Midjourney

Bij deze intern ontwikkelde workshop stond generatieve AI, zoals Midjourney en ChatGPT, centraal. De workshop begon met het verstrekken van basiskennis over AI en het informeren over wat AI inhoudt. Zowel positieve als negatieve voorbeelden werden belicht, waarbij de deelnemende kinderen werden aangemoedigd om te ontdekken welke creatieve mogelijkheden en mogelijke consequenties er zijn bij het gebruik van generatieve AI. De rest van de workshop was praktisch, waarin deelnemers zelf aan de slag gingen met AI-tools. Hierbij lag de nadruk op het begrip dat ChatGPT, hoewel bekend bij veel kinderen, niet feilloos is en fouten kan maken. Het belang van kritisch denken en het onderscheiden van feit en fictie werd benadrukt. Als oefening werd in samenwerking met ChatGPT een verhaal geschreven, waarbij deelnemers en ChatGPT om de beurt een zin toevoegden. Na het schrijven van het verhaal volgde een praktische opdracht met Midjourney, waarbij de deelnemers afbeeldingen genereerden die bij het verhaal pasten. Dit leidde tot een boeiend gesprek over de consequenties van AI op het beroep van een tekenaar.

"Veel kinderen kennen ChatGPT al, maar denken: hoe kan ik mijn huiswerk hierdoor laten schrijven? We hebben dus ook benadrukt dat ChatGPT fouten maakt, dat het niet weet wat waar en niet waar is. Als oefening hebben we samen met ChatGPT een verhaal geschreven. Dan zeg je tegen ChatGPT: wij gaan samen een verhaal schrijven, we schrijven omstebeurt een zin, jij mag beginnen."

- Bibliotheek Midden-Brabant

12 - 16 jaar

Maakplaatsworkshop: AI Poëzie

 Bibliotheek Rivierenland

 12 t/m 18 jaar

In deze workshop die werd georganiseerd in de maakplaats, kregen jongeren de kans om hands-on ervaring op te doen met kunstmatige intelligentie, specifiek met ChatGPT. Deelnemers hebben met behulp van deze technologie een gedicht geschreven, waarna ze hun poëtische creatie op een totebag hebben afgedrukt. Het team van de maakplaats heeft deze workshop zelf ontwikkeld en begeleid. Binnen de workshop konden jongeren op een interactieve manier kennismaken met de creatieve mogelijkheden van kunstmatige intelligentie.

"Wij hebben een hittepers in de maakplaats waarmee de teksten op de tassen gedrukt konden worden."

- Bibliotheek Rivierenland

Workshop Deepfake

 Stadkamer Zwolle

 Digital Creativity

In deze workshop kregen deelnemers de kans om de techniek achter deepfake te leren kennen. Tijdens de workshop pasten deelnemers de techniek daadwerkelijk toe: door middel van een app manipuleerden ze bestaande beelden. Na afloop werden de geproduceerde deepfake-filmpjes gezamenlijk bekeken, waarbij deelnemers de gelegenheid kregen om te beoordelen in hoeverre de resultaten als 'echt' konden worden beschouwd. Deze workshop werd gegeven door Digital Creativity, die dergelijke sessies aan scholen geeft en deze specifiek voor Stadkamer heeft aangepast.

16+

Schrijfkamer: Schep jouw eigen wereld met AI

🏠 Stadkamer Zwolle

In deze workshop, geleid door schrijfinspirator Janine van de Raadt, kregen deelnemers de kans om een eigen wereld te creëren met AI in de hoofdrol. Via korte schrijfoefeningen werden scènes geschreven waarin AI tot leven kwam. De deelnemers hadden de vrijheid om te beslissen of hun scènes gebaseerd waren op de realiteit of dat ze zich aansloten bij de rijke verhalen, series en films die zich lieten inspireren door de mogelijkheden en bedreigingen van AI.

Volwassenen

Workshop Artificiële Intelligentie: bedreiging of kans?

🏠 Bibliotheek Eindhoven

🌐 <https://eindhoven.op-shop.nl/1425/workshop-artificiele-intelligentie-bedreiging-of-kans>

In deze interactieve workshop kregen deelnemers inzicht in de toepassingen van AI, met name in hun professionele context. De interactieve sessie biedt een overzicht van de ontwikkelingen binnen AI, zonder gebruik te maken van ingewikkelde termen. Fundamentele principes van AI werden behandeld, met de nadruk op de impact op het dagelijks leven. Deelnemers kregen de kans om te communiceren met een AI-assistent via ChatGPT, waardoor ze de werking van dergelijke programma's konden ervaren. Daarnaast werden praktische toepassingen van AI, zoals beeldherkenning en spraakverwerking, besproken.

"Het was interessant om te zien welk effect de workshop intern had. Wij bieden deze workshop nu ook extern aan, aan scholen en aan andere bibliotheken."

- Bibliotheek Eindhoven

AI versus NI

Debat over kunstmatige intelligentie versus natuurlijke intelligentie. Gecombineerd met een Tegenlicht-documentaire.

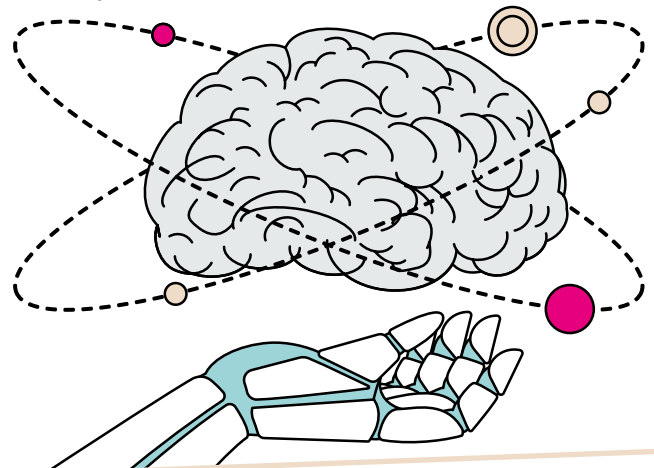
 de Bibliotheek Veluwezoom

 IVN

Deze activiteit bood een platform voor een diepgaande verkenning van de tegenstellingen en overeenkomsten tussen kunstmatige en natuurlijke intelligentie, met een focus op de toekomst van onze wereld. De sessie omvatte een Tegenlicht-documentaire, waarbij de documentairemaker en uitgenodigde studenten een diverse achtergrond vertegenwoordigden, waaronder een student met expertise in AI en een student in ecologie. De discussie werd deskundig gemodereerd door vertegenwoordigers van het IVN, die zorgden voor een evenwichtige en informatieve uitwisseling van ideeën. Deze activiteit vond op twee keer op verschillende locaties plaats. Beide avonden werden gekenmerkt door een waardevolle uitwisseling van inzichten en vormden een constructieve bijdrage aan het begrip van de invloed van AI op diverse aspecten van ons leven.

"De combinatie van AI met natuur, en daar de discussie over aangaan, sloeg heel erg aan."

- Bibliotheek Veluwezoom

Lezing Zorgtechnologie

 Bibliotheek Veluwezoom

 HAN Hogeschool

Deze lezing trok flinke belangstelling, vooral vanwege het specifieke thema van wonen en hoe technologie hierin voor ondersteuning kan zorgen. Het evenement werd georganiseerd in samenwerking met onderzoekers van de HAN die betrokken zijn bij zorgtechnologie.

"Deze thematiek staat dicht bij de bewoners, daar heb ik bewust naar gekeken."

- Bibliotheek Veluwezoom

BiebTalk & AI-Bullshit Bingo - Crash Course AI

 Bibliotheek Culemborg in De Gelderlandfabriek (cultureel podium in Culemborg)

Deze interactieve *Crash Course AI*, werd verzorgd door Jim Stolze, oprichter van TEDxAmsterdam, schrijver, oprichter van de Nationale AI Cursus en ondernemer. Hierna volgde een Q&A met Jim, gemodereerd door Tirsia With, presentatrice van *Het Klokhuis* en opgegroeid in Culemborg. De *AI-Bullshit Bingo* vooraf diende als een ludieke start om het publiek op te warmen. Met zo'n 140 à 150 aanwezigen trok de *BiebTalk* een divers publiek aan. Tirsia With betrok het publiek actief en maakte de avond toegankelijk voor een breed publiek.

"Deze avond begon met de AI-Bullshit Bingo om het publiek op te warmen en de fun-factor in te zetten. En om het debat al een beetje op gang te brengen. Die opzet was een succes."

- Bibliotheek Rivierenland

Workshop: Leven met Algoritmes

 Bibliotheek Eindhoven

 Cubiss

 <https://padlet.com/Cubissalgemeen/train-de-trainer-leven-met-algoritmes-iwr9dzvq268ov1cm>

Deze workshop is georganiseerd door Cubiss en trok vooral senioren. De informatieve sessie gaf deelnemers een basisbegrip over de werking van algoritmes. De workshop verkende het alledaagse gebruik van algoritmes, van het omzetten van spraak naar geschreven tekst, het mogelijk maken van gezichtsherkenning en zelfs het ondersteunen bij medische diagnoses. Tijdens de workshop werden deelnemers actief betrokken, kregen ze de kans om zelf met algoritmes aan de slag te gaan en werden ze meegenomen in de wereld van algoritmes. De nadruk lag op het begrip van hoe algoritmes worden gemaakt en waarom transparantie rondom algoritmes van groot belang is.

Art & AI: presentatie over kunst en kunstmatige intelligentie

 de Bibliotheek Veluwezoom

 ArtEZ

Deze informatieve presentatie behandelde het onderwerp kunst en kunstmatige intelligentie, waarbij kunstenaars van ArtEZ vertelden over hun werk. De nadruk lag op het verkennen van de impact van AI, met specifieke aandacht voor de output van ChatGPT en de daaraan verbonden milieueffecten. Kunstenaar Jippe Liefbroer heeft een sauna ontwikkeld die gebruikmaakt van de opgevangen warmte van datacentra. Tijdens de presentatie deelde hij inzichten in dit proces en legde hij met name de basisprincipes uit.'

"De impact van ChatGPT op het milieu is enorm. Dit was voor veel deelnemers een eyeopener."

- Bibliotheek Veluwezoom

De Nationale AI Cursus

🌐 www.ai-cursus.nl

De *Nationale AI Cursus* biedt zowel bezoekers als medewerkers een gratis online introductie tot het domein van AI. Bibliotheken zetten deze cursus op verschillende manieren in. Terwijl de ene bibliotheek de cursus voornamelijk verspreidt onder het personeel, integreert een andere bibliotheek de cursus in een speciale landingspagina op de website met handige (boeken)tips en video's over AI. Daarnaast is het mogelijk om rondom deze AI-cursus een workshop te organiseren waarin je als bibliotheek een gesprek faciliteert over de thema's die aan bod komen. De cursus behandelt toepassingen in diverse sectoren, waaronder de culturele sector, het onderwijs en de zorg, en belicht ethische vraagstukken met betrekking tot AI-toepassingen. De basiscursus is ontworpen voor volwassenen, maar er zijn ook specifieke versies beschikbaar voor verschillende doelgroepen, waaronder kinderen, professionals in de creatieve en culturele sector, onderwijsprofessionals en zorgmedewerkers.

Excursie: Futureland en Kunstmatige Intelligentie

🏠 Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta en Bibliotheek de Boekenberg

Binnen deze excursiedag verkenden bezoekers het uitgestrekte havengebied Maasvlakte 2. Tijdens deze dag stond een programma centraal dat de focus legde op de rol van Rotterdam in het gebruik van Kunstmatige Intelligentie (AI) binnen de havens. De deelnemers kregen de kans om een kijkje te nemen achter de schermen van het modernste havengebied ter wereld. De excursie bood een unieke gelegenheid om inzicht te krijgen in de Rotterdamse bijdrage aan digitalisering, innovatieve energieontwikkelingen, en het gebruik van AI in de havens.

"Binnen een week was de excursie al volgeboekt. Het was een succes, we hadden deze excursie graag twee keer gedaan."

- Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta en Bibliotheek de Boekenberg

Tegenlicht Meet-up

🏠 de Bibliotheek Eindhoven, de Bibliotheek Midden-Brabant, Bibliotheek Veluwezoom, Bibliotheek de Boekenberg

Tegenlicht meet-ups zijn toegankelijk en belichten door de verschillende afleveringen steeds weer een andere invalshoek van kunstmatige intelligentie. Veel bibliotheken organiseren regelmatig meet-ups en zijn daar erg over te spreken. De laagdrempelige opzet en de verscheidenheid aan afleveringen over dit onderwerp maken het een aanrader.

"Voor de Tegenlicht meet-up hebben we lokale sprekers via MindLabs en universiteiten uitgenodigd. Er was veel belangstelling en het resulteerde in boeiende discussies die relatief nieuw voor ons waren. Ik zou het organiseren van een meet-up aanbevelen, omdat het een eenvoudig concept is dat goed aanslaat."

De Bibliotheek Midden-Brabant

"Er is voldoende aanbod, dat staat buiten kijf. Overal zijn creatieve mensen te vinden die leuke dingen weten te verzinnen, in zowel organisaties als in bibliotheken. En we beschikken allemaal over een prachtig lab waar van alles mogelijk is!"

-Bibliotheek DNK

In stallaties en tentoonstellingen

De geïnterviewde programmamakers zijn het er unaniem over eens: een fysieke installatie heeft veel potentie, mits deze interactief, speels en laagdrempelig is. Een installatie kan de programmering meer body geven en de aandacht trekken van mensen die eigenlijk voor iets anders naar de bibliotheek komen. De volgende installaties en tentoonstellingen maakten onderdeel uit van de AI-parade, of zijn gecreëerd in samenwerking met kunstenaars en zijn los aan te vragen.

"Het hebben van zo'n fysiek aanknopingspunt helpt. Het werkt als een trigger en nodigt mensen uit om deel te nemen, niet alleen aan de installatie zelf, maar ook aan gerelateerde lezingen en activiteiten over hetzelfde thema."

- Bibliotheek DNK

Verse Algoritmes Generator

Ontwikkeld in opdracht van Huis73

📍 Huis73, Rozet, De Bibliotheek Midden-Brabant, Bibliotheek Den Haag en SCHUNK Bibliotheek Heerlen

▶ <https://vimeo.com/744114055>

🌐 www.versealgoritmes.nl

De *Verse Algoritmes Generator* was een interactieve kar die diende als een gespreksstarter en reizende installatie. Het hoofddoel van de generator was om abstracte algoritmes tastbaar te maken voor het publiek. Door middel van vijf eenvoudige vragen genereerde de kar op maat gemaakte recepten voor passende gerechten. Huis73 is de kar aan het ombouwen tot een AI-kar, waardoor het opnieuw zal fungeren als een rondreizende interactieve gesprekstoel.

Nep of Echt?

📍 Bibliotheek Rivierenland, Bibliotheek Zuid Hollandse Delta en De Boekenberg

De laagdrempelige installatie *Nep of Echt?* biedt bezoekers een interactieve ervaring: op een groot scherm worden foto's vertoond, waarbij bezoekers kunnen beoordelen en aangeven of de afbeelding echt is of door AI is gegenereerd. De quiz brengt op een vermakelijke en educatieve manier het concept van door kunstmatige intelligentie gecreëerde content onder de aandacht van het publiek.

Poem Booth: The AI Poetry Machine - VOUW | Dutch Design Week

🌐 <https://ddw.nl/nl/programma/11034/poem-booth-the-ai-poetry-machine>

De *Poem Booth* is een door AI aangedreven poëziemachine. Deze genereert gedichten op basis van ter plekke gemaakte foto's, aangepast op de scène die de foto vastlegt. Het initiatief streeft naar innovatieve manieren om de toegang tot lokale schrijvers te verbreden en meer mensen te motiveren om te gaan lezen en schrijven. Om dit te doen, maakt de *Poem Booth* gebruik van het bestaande oeuvre en de input van schrijvers, gekoppeld aan geavanceerde taalmodellen zoals ChatGPT.

FAKTE

What the Future Wants

 Stadkamer Zwolle, Bibliotheek Den Haag

 Tactical Technology

 Jongeren

 <https://theglassroom.org/nl/what-the-future-wants/>

What the Future Wants is een interactieve, op jongeren gerichte tentoonstelling, die verschillende perspectieven op technologie presenteert. Denk aan het persoonlijke, het politieke en de impact op het milieu. Hoe beïnvloedt technologie onze aandacht, onze gegevens, onze rechten, onze samenleving en onze leefomgeving? *What the Future Wants* is samen met 200 jongeren tussen de 13 en 18 jaar ontwikkeld en onderzoekt de belangrijkste vragen die de kern vormen van de digitale ervaring van jongeren: hoe is het om op te groeien in een digitale wereld? Hoe beïnvloedt het jou? En wat zou jij in jouw digitale toekomst willen veranderen en beschermen?

The Glass Room

 de Bibliotheek Veluwezoom

 Tactical Technology

 Volwassenen

 <https://theglassroom.org>

The Glass Room Experience is een deels interactieve en deels statische tentoonstelling om de bezoekers ervan bewust te maken wat hun dagelijkse digitale activiteiten aan data verzamelen en verspreiden. De installatie omvat posters met vragen, een kleurplaat, filmpjes en een tablet voor interactie. Als bibliotheek ontvang je een online pakket voor deze pop-upexpositie die je vervolgens zelf een plek kan geven in de bibliotheek. *The Glass Room* heeft vijf thematische gebieden die de verborgen aspecten van digitale technologie inzichtelijk maken: 'Deeply Personal', dat ingaat op de duistere kant van persoonlijke gegevens; 'Invisible Labor', dat de menselijke en milieuprocessen achter technologieën onderzoekt; 'Trust in Us', met inzichten over Big Tech; 'Big Mother', dat de risico's en beloningen van technologie bekijkt; en 'Open the Box', dat de reizen onderzoekt die onze persoonlijke gegevens afleggen.

De inhoud van *The Glass Room* en *What The Future Wants* vertonen veel overeenkomsten. Het verschil: het taalgebruik. *The Glass Room* is gericht op volwassenen en *What The Future Wants* heeft makkelijker taalgebruik en is gericht op jongeren.

Data Detox Kit

 de Friese bibliotheken

 Tactical Technology

 <https://data-detox.nl>

De *Data Detox Kit* is een instrument om programmering omheen vorm te geven. Het is online beschikbaar, en er is ook een papieren versie voor gebruik in bibliotheken. Inhoudelijk past het bij *What the Future Wants* en *The Glass Room* en kun je het gebruiken binnen een installatie. De kit omvat een acht dagen durende detox, waarbij je dagelijks een onderdeel van je digitale persoonlijkheid onder de loep neemt. In plaats van het verminderen van het gebruik van smartphones of sociale media, draait het om het bewust gebruiken hiervan.

o.0146 seconds

Installatie met bijbehorende interactieve performance

<https://studiojuliajanssen.com/projecten/o-0146-seconds>

Een klik met je muis duurt slechts 0,0146 seconden, maar in die korte tijd kunnen grote beslissingen worden genomen. Het snel accepteren van gebruikersvoorwaarden bijvoorbeeld. Kunstenaar Julia Janssen benadrukt dit contrast in haar collectieve voorleesperformance *o.0146 seconds*. In haar boek *One Click* verzamelde Janssen de 835 privacyvoorwaarden die een bezoeker op de website van Daily Mail (UK) met één klik accepteert door op 'Got it' te klikken. Met zo'n enkele klik geef je als bezoeker vaak toestemming om persoonlijke informatie te delen met honderden andere bedrijven. Deze bedrijven kunnen vervolgens met gebruik van AI jouw gegevens analyseren en gebruiken. Met dit project roept de kunstenaar op om de data-economie te stoppen en weer controle te krijgen over onze persoonlijke informatie.

Eureka! AI kunst

 Rozet

 ArtEZ (Hogeschool voor de Kunsten Arnhem)

Binnen de expositie *Eureka!* presenteerden jonge kunstenaars een breed scala aan kunstwerken, waarbij afbeeldingen gemaakt door generatieve AI een belangrijke rol speelden.

"Dit werkte goed, we hebben een expositieruimte die regelmatig wordt bezocht!"

- Rozet

Spreekers

Ben je op zoek naar een spreker die AI toegankelijk maakt, of zoek je juist naar verdieping? Het vinden van een goede spreker over AI kan een uitdaging zijn. Hier delen we aanbevolen sprekers, ofwel omdat ze eerder een boeiende lezing hebben gegeven bij een bibliotheek, of omdat ze op de radar staan vanwege hun focus op AI.

Externe partijen die kunnen helpen met sprekers:

- [The Next Speaker](#) is een agentschap voor experts op het gebied van technologie, innovatie en duurzaamheid.
- [Speakers Academy](#) is een kennispartner voor het verkrijgen van sprekers, dagvoorzitters en ervaringsdeskundigen voor lezingen en workshops.
- Ook bij [deSpreker.nl](#) vind je professionele sprekers en dagvoorzitters.
- [Elsa Labs](#) bestaat uit 23 labs waarin innovatief wordt samengewerkt aan de ontwikkeling en toepassing van AI. Consortia, waaronder wetenschappers, overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en inwoners van Nederland werken gezamenlijk aan het onderzoeken van de bijdrage van AI aan de vorming van de samenleving. Meerdere bibliotheken geven als tip hen te contacteren voor interessante sprekers.
- [AI-hubs](#) - Nederlandse AI Coalitie biedt een overzicht van AI-hubs voor bedrijven en kennisinstellingen in de regio die werken met AI.
- Benader lokale hogescholen en universiteiten.

› Jarno Duursma

🏠 Stadkamer, Zwolle

👤 16+ jaar

🌐 <https://jarnoduursma.nl>

Jarno Duursma is onafhankelijk technologie-expert, publicist, onderzoeker en spreker op het gebied van digitale technologie. Hij heeft vier boeken geschreven over onderwerpen als kunstmatige intelligentie, creatieve machines, deepfake-technologie en blockchain.

"Hij geeft heel leuke lezingen met best wel wat interactie, en heel veel voorbeelden."

- Stadkamer

‹ Bennie Mols

🏠 Bibliotheek Rivierenland

📖 Slim, slimmer, slimst: Wat iedereen moet weten over AI

Wetenschapsjournalist en auteur Bennie Mols gidst je door de wereld van AI aan de hand van zijn boek *Slim, slimmer, slimst*. Op een heldere manier verduidelijkt hij de essentie van AI, belicht hij de opkomst van slimme technologieën en onderzoekt hij hun invloed op ons dagelijks leven. Mols brengt op toegankelijke wijze de mogelijkheden en uitdagingen van AI onder de aandacht, waardoor de complexiteit van dit onderwerp beter te begrijpen is.

Kees Verhoeven

🏠 Bibliotheek Geldermalsen
📖 BiebTalk: Kees Verhoeven over Democratie & AI

Kees Verhoeven is voormalig D66-kamerlid, oprichter van het Bureau voor Digitale Zaken en schrijver van het boek *De democratie crasht: politieke onmacht in digitale tijden*. In zijn lezingen onderzoekt Verhoeven de impact van technologie en kunstmatige intelligentie op onze democratie en samenleving. Hij biedt inzicht in hoe de digitale revolutie onze politieke structuren beïnvloedt, en verkent samen met zijn publiek het landschap van AI en democratie.

Peter Joosten

🏠 Bibliotheek Neude
🌐 <https://www.peterjoosten.net>

Peter Joosten is futurist, gastdocent, biohacker en spreker. Zijn lezingen belichten onderwerpen als biohacking, supermensen, gezondheidszorg, overheid en technologische trends.

Roos Groothuizen

🏠 bibliotheekcongres 2021
🌐 <https://roos.gr>

Roos Groothuizen is een onafhankelijke mediakunstenaar en ontwerper, actief op de grenzen van interactie, theater, interventie, web, film, games en animatie. Haar werk draait om de vraag wie controle heeft over onze waarnemingen en wordt gevoed door fascinatie voor de ongelijke verspreiding van informatie en de systematische discriminatie door online algoritmen. Groothuizens creaties zijn het resultaat van diepgaand onderzoek en reflectie op recente ontwikkelingen, vaak met interactieve of game-achtige elementen. Hiernaast is zij een onderdeel van Telemagic, een open medialab dat streeft naar het begrijpen van de mysteries rond digitale technologie.

Jan Broersen

🏠 Bibliotheek Tiel
📖 Hoe slim is AI?

Professor Jan Broersen van de Universiteit Utrecht is deskundig op het gebied van kunstmatige intelligentie, met een focus op verantwoordelijke AI, kennisrepresentatie, redenering en logische theorieën over keuzevrijheid. Zijn presentatie over het vraagstuk 'Hoe slim is AI nou eigenlijk?' is informatief en interactief. Tijdens de lezing krijgt het publiek de kans vragen te stellen, dieper in te gaan op de aspecten van AI en inzicht te krijgen in de impact en vormgeving van deze technologie op ons dagelijks leven.

Barend Last

🌐 <https://www.barendlast.com>

Barend Last is schrijver, spreker, docent en onderwijsadviseur. Binnen webinars, keynotes, masterclasses en workshops deelt hij zijn inzichten over innovatie, didactiek, ontwerp, kunstmatige intelligentie (AI) en *blended learning*.

Bas Haring

 Bibliotheek Eindhoven

 <https://www.basharing.com>

Bas Haring is filosoof en wetenschappelijk schrijver en geeft lezingen waarin hij voortdurend nieuwe onderwerpen aansnijdt en reflecteert op aangereikte thema's. Hij is de schrijver van het boek Kunstmatige Intelligentie is niet eng waarin hij de wereld van AI verkent en uitlegt hoe computers werken.

"Bas Haring heeft een boek geschreven over hoe AI nu eigenlijk werkt, wat hij ongelooflijk goed kan uitleggen op een simpele manier. Hij was bij ons voor Books on Tour, maar hij zou het ook vast goed kunnen uitleggen binnen een kindercollege."

- Bibliotheek Eindhoven

< Julia Janssen

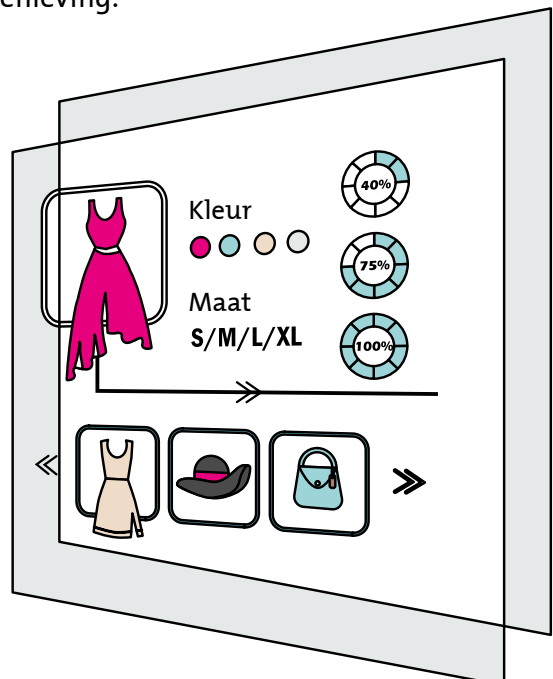
 <https://studiojuliajanssen.com>

Julia Janssen is kunstenaar, onderzoeker en spreker. Via performatieve en interactieve installaties maakt ze haar publiek bewust van de onderliggende infrastructuren van datagedreven technologieën, zoals geïnformeerde toestemming, vooroordelen in AI en het recht om vergeten te worden. In haar werk onderzoekt ze op visuele wijze hoe je kunt omgaan met eerlijkheid, autonomie, vrijheid en democratie in een datagedreven samenleving.

Sander Veenhof

 <https://sndrv.nl>

Sander Veenhof heeft door middel van talloze experimenten een breed scala aan augmented reality (AR) verkend, variërend van geografisch georiënteerde AR tot storytellingtoepassingen, commerciële AR, Snapchatfilters, digitale mode, bodytracking en de huidige combinatie van AR en AI. Op basis van een vooraf afgestemde rode draad geeft hij eigenzinnige lezingen, gastlessen en workshops waarbij hij registraties van eigen successen en mislukkingen mixt met actuele en toekomstige ontwikkelingen.

Ruud Hortensius

 Bibliotheek Neude

 <https://www.uu.nl/staff/RHortensius%20%20>

Dr. Ruud Hortensius streeft ernaar om een genuanceerd gesprek over AI in de samenleving op gang te brengen, zowel met volwassenen als met kinderen. In zijn onderzoek probeert hij interacties tussen mens en AI te begrijpen. Kun je vrienden worden met een robot? In zijn onderzoek laat hij mensen een week met een robot in huis leven, of hij laat ze samen een discussie voeren of een puzzel oplossen.

Chris Janssen

 Bibliotheek Tiel

 <https://www.uu.nl/medewerkers/CPJanssen>

Het onderzoek van wetenschapper Chris Janssen richt zich op het beter begrijpen van adaptief gedrag: hoe mensen zich aanpassen aan kenmerken van hun omgeving/taak, het brein, en de prioriteiten die ze stellen of de beloningen die ze krijgen. Specifieke aandacht gaat uit naar het begrijpen van mens-automatisering interactie, multitasken en mens-machine interactie.

⟨ Rens van der Vorst

 Bibliotheek Eindhoven

 <https://rensvandervorst.wordpress.com/about>

Rens van der Vorst combineert inzicht in technologische principes met bevlogen stand-upcomedy, alles met als centraal doel het publiek te laten nadenken over hun relatie met technologie. Hij daagt uit tot reflectie over de impact van technologie op het leven. Wat maakt technologie beter? Begrijpen we echt wat 'beter' inhoudt? En hoe kunnen we betere technologie bereiken? Van der Vorst weet te prikkelen, amuseren en inspireren, waardoor zijn optredens zowel scherp als vermakelijk zijn voor het publiek.

*"Rens van der Vorst is heel leuk: hij heeft het boek *Digitale Gremlins* geschreven en is docent op de Fontys Hogeschool. Hij neemt op een speelse manier de technologie op de hak en probeert het systeem een beetje te 'hacken'."*

- Bibliotheek Eindhoven

Thijs Pepping

 <https://www.thijspepping.com>

Thijs Pepping is trendanalist in het domein van nieuwe technologie. In zijn werk bevraagt en analyseert hij de impact van nieuwe technologieën op het individu, op organisaties en op de samenleving. Hoe geven mensen betekenis en zingeving aan hun leven en hoe kunnen we technologie-ontwikkelingen zo vormgeven dat we humane organisaties en samenlevingen creëren?

◁ Margot van Brakel

🏠 Mar en Fean

🌐 <https://www.margotvanbrakel.com>

Margot van Brakel is spreker, schrijfster en geluidskunstenaar. Met voorbeelden en positieve perspectieven inspireert ze haar publiek om de toekomst met vertrouwen tegemoet te treden, met focus op menselijkheid en verbondenheid in een snel evoluerende digitale samenleving.

"Margot van Brakel heeft helder uitgelegd waar AI zich bevindt in ons dagelijks leven. Het gesprek, goed gefaciliteerd door Margot, bracht diverse meningen naar voren. We ontdekten Margot via de Speakers Academy en bevelen haar zeker aan! Collega's van Mar en Fean waren ook uitgenodigd, omdat we allemaal, zowel professioneel als persoonlijk, te maken hebben met dit onderwerp."

- Mar en Fean

Maxim Februari

🏠 Mar en Fean en de Bibliotheek Veluwezoom

🌐 <https://www.maximfebruari.nl>

Maxim Februari is schrijver en rechtsfilosoof. Hij is geïnteresseerd in de invloed van technologie op recht, politiek en bestuur.

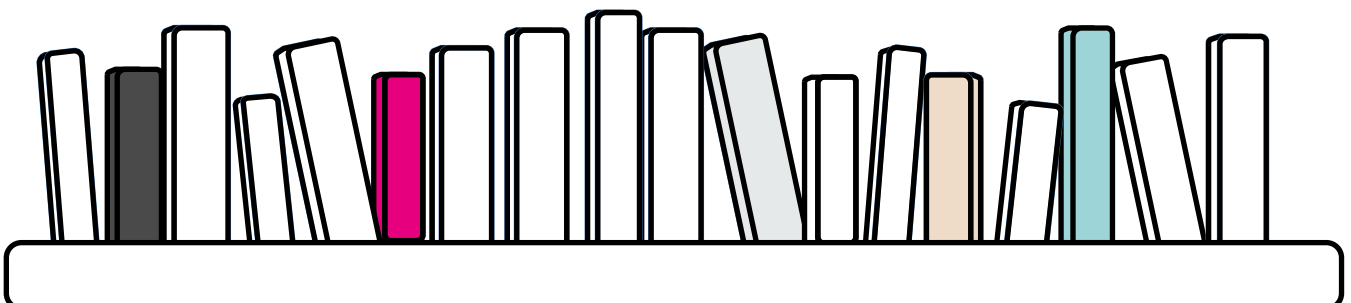
"Maxim Februari was een groot succes! Het was een heel waardevolle avond over de verstreckende gevolgen van AI."

- Mar en Fean

Vera van der Burg

🌐 <https://veravandenburg.nl/bio>

Vera van der Burg is kunstenaar en PhD-onderzoeker aan de TU Delft, en verkent creatieve samenwerkingen met kunstmatige intelligentie (AI). Haar focus ligt vooral op reflexieve AI, waarbij ze AI niet ziet als een vervanging, maar als een instrument om makers te ondersteunen bij het reflecteren op het creatieve proces. Dit doet ze door middel van praktijkgericht onderzoek. Vera schrijft publicaties, creëert installaties en workshops, en neemt deel aan evenementen op het gebied van AI en creativiteit.

› Erdinç Saçan

🏠 Rozet, met een lezing/presentatie over inclusieve AI

🌐 <https://erdincsaçan.nl>

Erdinç Saçan is docent en onderzoeker bij Fontys Hogeschool ICT. Hij is expert in *educational technology*, inclusieve artificiële intelligente en generatieve AI. Saçan schrijft boeken, blogs en artikelen over actuele technologische ontwikkelingen en hun impact op het onderwijs.

"De lezing bood een basis die werd ondersteund met veel voorbeelden, ik zou hem zeker aanraden! Bij ons was hij ook goed bezocht. Voor beginners en mensen die niet veel van AI afweten was het veel informatie. Sommige mensen zeiden achteraf: Ik kon niet alles meteen vatten, maar nu ik naar buiten loop, heb ik wel door dat er echt veel mogelijk is met AI."

- Rozet

› Danielle Arets

🏠 Bibliotheek Neude

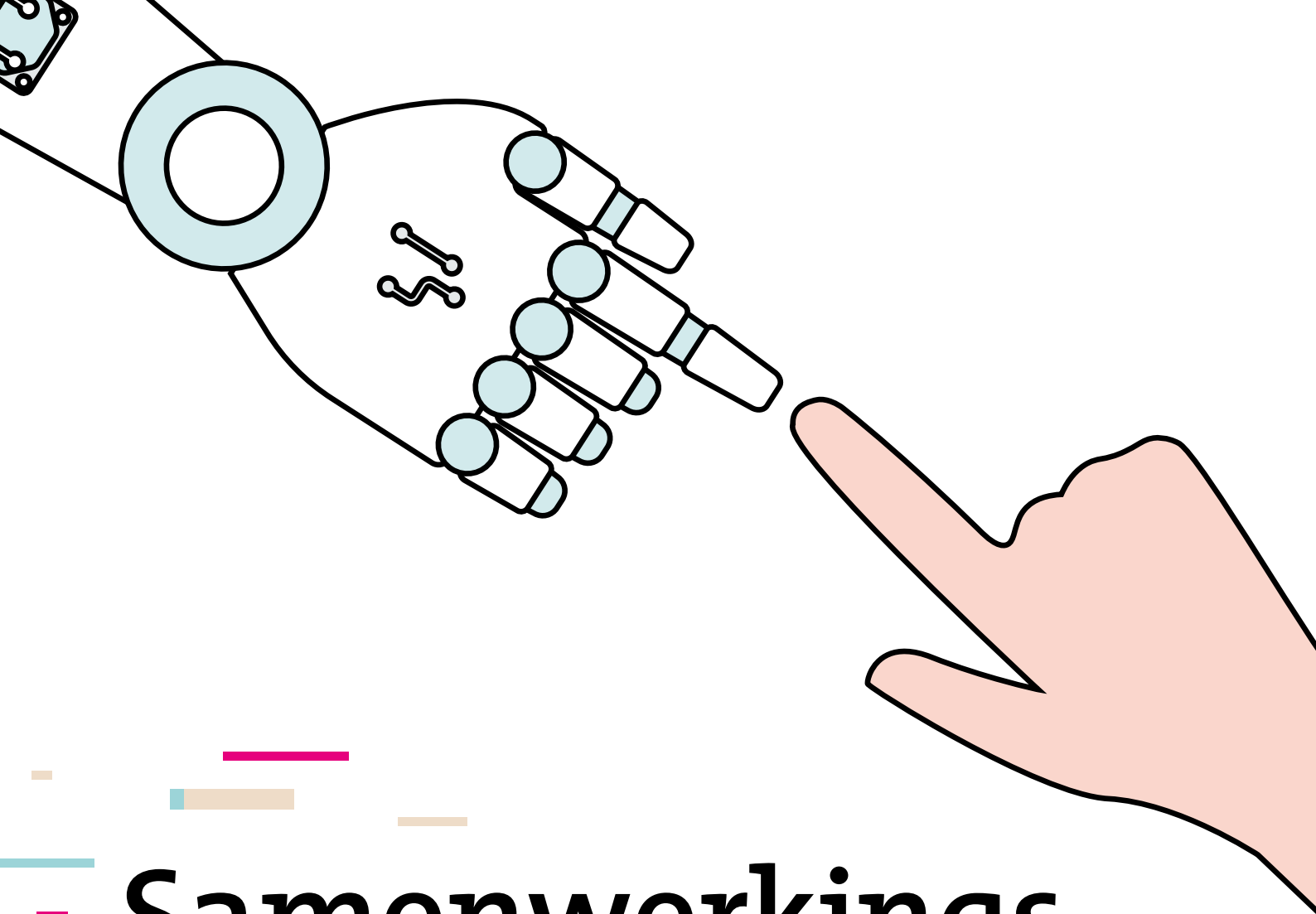
🌐 www.fontys.nl/Contactpersoon-tonen-op/D.J.A.M.-Danielle-Arets.htm

Danielle Arets is een ervaren designonderzoeker met een achtergrond in cultuur- en wetenschapsstudies, mediawetenschap en journalistiek. Samen met Hogeschool Utrecht, Pointer en Beeld en Geluid doet ze onderzoek naar AI en onderzoeksjournalistiek. Met regionale omroepen kijkt ze naar AI en het slim ontsluiten van archieven, met Mediawijs naar AI en desinformatie en met SETUP kijkt ze naar AI en beeld generatoren. Danielle is ook lid van de Raad van Toezicht van Bibliotheek Utrecht.

Ilyaz Nasrullah

🌐 <https://www.speakersacademy.com/nl/spreker/ilyaz-nasrullah>

Ilyaz Nasrullah is specialist op het gebied van kunstmatige intelligentie en mensgerichte technologie. Nasrullah gelooft in het nut en de noodzaak van innovatie, maar is ook kritisch op de stilzwijgende aanname dat alle innovatie per definitie vooruitgang betekent. Wat hem drijft is het verlangen om technologie op zo'n manier in te zetten dat het werkt voor iedereen. In zijn dagelijkse werk adviseert Nasrullah overheden, bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstituten over kunstmatige intelligentie, virtual en augmented reality, en toepassingen van digitale technologie die de mens centraal stellen. Ook maakte hij de podcast *Welkom in de AI fabriek* (zie [pagina 45](#)).

- Samenwerkings- - partners

Het creëren van een programma vereist, naast creativiteit en expertise binnen de bibliotheek, ook waardevolle samenwerkingen met externe partners. Hier vind je een overzicht van potentiële samenwerkingspartners die kunnen bijdragen aan het versterken van AI-programmering. Hoewel de selectie voornamelijk bestaat uit landelijke organisaties en lokale organisaties die breder actief zijn, benadrukken we het belang van lokale samenwerkingen. Denk aan lokale hogescholen, kunstacademies, creatieve ondernemers, AI-gerelateerde organisaties, mbo-opleidingen, het primair onderwijs, universiteiten (en hun AI-labs), zorginstellingen en culturele instellingen.

"Het is natuurlijk interessant om samen te werken met lokale partners, vooral als die aansluiten bij de focus van jouw organisatie. In ons geval ligt die focus op zorg. Daarom hebben we ook gekeken naar mogelijke samenwerkingen met het lokale ziekenhuis, in dit geval het Wilhelminaziekenhuis, en naar de uitleen van huishulpmiddelen en slimme apparaten."

Bibliotheek DNK

ECP, Platform voor de Informatiesamenleving

🌐 <https://ecp.nl>

✉ info@ecp.nl

ECP is een onafhankelijk en neutraal platform waarin de overheid, wetenschap, bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties samenwerken aan - en kennis uitwisselen over - een verantwoorde vormgeving van onze digitaliserende samenleving. Het platform richt zich op het voeren van dialoog rondom diverse technologische vraagstukken en thema's als maatschappij & digitalisering, digitalisering in de zorg, digivaardigheid, privacy, digitaal opgroeien, digitalisering & ethiek, digitaal veilig en internet governance.

Nationale AI Coalitie

🌐 <https://nlaic.com>

De Nationale AI Coalitie (NLAIC) is een publiek-privaat samenwerkingsverband dat de overheid, het bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten en maatschappelijke organisaties mobiliseert om de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie in Nederland te bevorderen en initiatieven op dit gebied met elkaar te verbinden. De coalitie richt zich op diverse domeinen, waaronder cultuur en media, energie en duurzaamheid, gezondheid en zorg, mobiliteit en onderwijs.

AI Hubs vanuit de NLAIC

🌐 <https://nlaic.com/partner/ai-hubs>

AI Hubs vanuit de NLAIC zijn verspreid over verschillende regio's van Nederland en spelen een belangrijke rol in het verbinden en betrekken van lokale bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties die werken met AI.

ELSA Labs

🌐 <https://nlaic.com/bouwstenen/mensgerichte-ai/elsa-labs-samenwerken-aan-de-ontwikkeling-van-verantwoorde-toepassing-van-ai>

ELSA Labs zijn samenwerkingsverbanden waarin verschillende partners samenwerken aan de ontwikkeling en toepassing van mensgerichte AI. Dit zijn naast de wetenschappers ook de overheid, het bedrijfsleven, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en inwoners van Nederland. Met elkaar wordt onderzocht hoe AI bij kan dragen aan de vorming van onze samenleving.

"Ik heb veel contact met Elsa Labs gehad, waardoor ik ook in contact ben gekomen met verschillende sprekers uit hun netwerk."

-Bibliotheek DNK

Netwerk Mediawijsheid

🌐 <https://netwerkmediawijsheid.nl>

Netwerk Mediawijsheid omvat meer dan duizend aangesloten organisaties die zich actief inzetten voor mediawijsheid. Onder deze organisaties vallen bibliotheken, culturele instellingen, mediacoaches, ontwikkelaars, uitgeverijen, onderzoeksinstituten, ICT-bedrijven, mediaproductanten en welzijnsorganisaties. Netwerk Mediawijsheid ondersteunt deze partners door hen wegwijs te maken binnen het netwerk en hen met elkaar in contact te brengen. Op hun website delen ze relevante onderzoeksdossiers, activiteiten en inhoudelijke inspiratie uit het netwerk.

Brainport Eindhoven

🌐 <https://brainporteindhoven.com>

✉ info@brainportdevelopment.nl

Brainport Eindhoven is een technologieregio. Onderwijs staat bij hen in het teken van kernthema's als technologie, internationalisering, ondernemerschap en creativiteit. Dit om leerlingen en studenten voor te bereiden op de toekomst en hen in staat te stellen hun talenten volledig te benutten. Scholen worden op diverse manieren ondersteund om met deze kernthema's aan de slag te gaan.

SETUP

🌐 <https://setup.nl>

SETUP is een samenwerkingsverband van kunstenaars en experts uit diverse disciplines. Ze richten zich op het ontwikkelen van installaties, beelden, onderzoeksdossiers en vocabulaire om de ethische en sociale gevolgen van technologische ontwikkelingen tastbaar te maken. De missie van SETUP is om meer mensen actief te betrekken bij - en te laten nadenken over - technologie. Ze vieren de mogelijkheden van nieuwe technologieën, maar zijn zich ook bewust van mogelijke risico's.

Op zoek naar manieren om jouw eigen begrip van AI uit te breiden? Met deze tips kun je op verschillende manieren ontdekken hoe AI ons dagelijks leven beïnvloedt. Of je nu een grondige analyse zoekt of liever luistert naar een laagdrempelige podcast, hopelijk prikkelen deze tips jouw nieuwsgierigheid en geven ze inzicht in de groeiende wereld van AI.

Welkom in de AI-fabriek

 <https://www.bnr.nl/podcast/welkom-in-de-ai-fabriek>

In deze podcastserie voert Ilyaz Nasrullah gesprekken met zes experts. In deze gesprekken bespreken zij alles wat Big Tech jou niet vertelt over AI, maar wat jij wel moet weten. Van de werking van ChatGPT tot het wereldbeeld van de makers van AI. Hoe ziet de toekomst van ons werk eruit, waarom worden mensen verliefd op chatbots, en wat zijn de échte kansen en bedreigingen van deze technologie?

Navigeren door de Informatiejungle in het AI-tijdperk: Een Nieuwe Kijk op Digitale Informatievaardigheden

Josien Boetje

 <https://researched.eu/2023/11/02/blog-van-de-maand-nr-4-josien-boetje>

Generatieve AI biedt mogelijkheden en uitdagingen bij het verwerken van digitale informatie. Deze blogpost onderzoekt hoe generatieve AI de benodigde digitale informatievaardigheden beïnvloedt, en welke competenties leerlingen nodig hebben om effectief en betekenisvol te leren met deze technologie.

CILIP AI hub

 <https://www.cilip.org.uk/page/AI>

CILIP is een Britse kennisorganisatie voor informatieprofessionals en bibliotheken. In de zogenaamde AI Hub biedt CILIP een platform voor het delen van bronnen, informatie en inzichten met betrekking tot AI. Elke twee weken worden de bronnen geüpdatet, wat het een mooie actuele kennisbasis maakt voor het bibliotheekveld.

Bitefile: AI-wijsheid bij kinderen stimuleren? Dit zegt de wetenschap

 <https://netwerkmediawijsheid.nl/bitefile-kinderen-kunstmatige-intelligentie>

Hoewel AI-toepassingen talloze kansen bieden, brengen ze ook risico's met zich mee voor de privacy en het welzijn van kinderen. Deze Bitefile behandelt onder andere de manieren waarop kinderen met AI in aanraking komen, de risico's en kansen van AI voor kinderen, het ontwikkelen van AI-wijsheid, tips om kinderen hierbij te ondersteunen, de grenzen van AI-wijsheid en een blik op de toekomst.

New Librarianship and AI

 <https://davidlankes.org/new-librarianship-and-ai>

In deze video-presentatie worden kansen van AI voor bibliotheken uiteengezet.

Sander versus de socials

VPRO

👁 <https://www.vpro.nl/programmas/sander-versus-de-socials.html>

In deze vierdelige serie onderzoekt Sander Schimmelpenninck de diepgaande impact van sociale media op onze samenleving en politiek. Hij voert gesprekken met journalisten, moderators, filosofen, advocaten en trollenjagers om de invloed van het gebruik van sociale media te begrijpen.

Fontys AI Garage, dé podcast over AI

Fontys Hogeschool

🎧 <https://open.spotify.com/show/ohDFsglp8xvDsajgqZ6Jdf>

In deze podcastreeks gaat Erdinç Saçan in gesprek met experts uit het onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven over vraagstukken die voortvloeien uit AI. Deze technologie verandert niet alleen de manier waarop we werken en leven, maar heeft ook invloed op ons denkvermogen. Wat betekent dit voor onze samenleving en voor onszelf?

Jarno Duursma

📄 <https://www.linkedin.com/in/jarnoduursma>

Jarno Duursma is een technologie-expert, publicist, onderzoeker en spreker op het gebied van digitale technologie. Hij schrijft met grote regelmaat over AI op LinkedIn.

Lees meer over Jarno Duursma op [pagina 35](#).

Wat is een algoritme?

Sanne Blauw, De Correspondent

📄 <https://decorrespondent.nl/10306/wat-is-een-algoritme/54438c86-fc17-06a7-3884-2b5ed2910ae2>

In dit artikel wordt heel duidelijk uitgelegd wat algoritmes zijn en hoe ze werken.

Nationale AI Cursus

👁️ <https://www.ai-cursus.nl>

De Nationale AI Cursus biedt een gratis online kennismaking met AI. De cursussen zijn gericht op sectoren waarin AI in toenemende mate van belang is zoals cultuur, onderwijs en zorg. Iedereen kan de AI cursus online volgen en zo op een inspirerende en laagdrempelige manier de basisprincipes van AI leren.

23 Best Documentaries About Artificial Intelligence

📖 <https://www.aiplusinfo.com/blog/best-ai-documentaries>

In deze post wordt een verzameling AI-documentaires toegelicht die de ontwikkelingen en ervaringen op het gebied van kunstmatige intelligentie onderzoeken. Elk van de 23 documentaires wordt kort beschreven, inclusief bijbehorende trailer.

Coded Bias

Netflixdocumentaire door Shalini Kantayya

👁️ <https://www.netflix.com/nl/title/81328723>

Deze documentaire onderzoekt de vooroordelen in het gebruik van data en algoritmen, en de bredere impact van AI op minderheidsgroepen. Joy Buolamwini van het M.I.T. Media Lab ontdekte dat veel gezichtsherkenningssystemen haar gezicht niet herkenden, en na verder onderzoek bleek dat ze alleen herkend werd met een wit masker. De documentaire focust op de problematiek van algoritmes die grotendeels worden ontwikkeld door een homogene groep witte mannen.

De prijs van AI

VPRO Tegenlicht

👁️ <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2023-2024/de-prijs-van-ai.html>

Deze *Tegenlicht* aflevering werpt een werpt een kritische blik op de werkelijkheid achter de veelbelovende façade van AI. De documentaire onderzoekt de wereldwijde AI-industrie, spreekt met experts die de complexiteit ervan ontrafelen en gebruikt geavanceerde AI-technologie om te laten zien wat zich afspeelt op plekken die door Big Tech liever ongezien blijven.

Rathenau Instituut: Generatieve AI

 <https://www.rathenau.nl/nl/digitalisering/generatieve-ai>

In deze analyse zet het Rathenau Instituut uiteen wat generatieve AI is, welke mogelijkheden het heeft, en welke potentiële ontwikkelingen in de toekomst te verwachten zijn.

The Social Dilemma?

Netflixdocumentaire door Jeff Orlowski

 <https://www.netflix.com/nl/title/81254224>

Deze documentaire verkent de impact van dagelijks telefoongebruik door te focussen op het leven van een familie. Documentaire-elementen worden gecombineerd met fictieve scènes waarin deskundigen uitleg geven over de gevolgen van manipulatieve praktijken van 'Big Tech'. Deze impact, zoals sociale-mediaverslavingen, wordt weerspiegeld in het leven van de fictieve familieleden.

Welmoed en de sexfakes

NPO

 <https://npo.nl/start/serie/welmoed-en-de-sexfakes>

In deze vierdelige docuserie onderzoekt Welmoed Sijtsma het toenemende fenomeen van vrouwen die actrice worden in door computer gegenereerde deepfake pornofilms. Als slachtoffer van een deepfake pornovideo, duikt ze in de nepporno-industrie en zoekt ze de maker van haar eigen filmpje op.

Kunstmatige intelligentie: goed of fout?

Dit is de kwestie

 https://npo.nl/start/serie/dit-is-de-kwestie/seizoen-2/dit-is-de-kwestie_11

In *Dit is de kwestie* onderzoeken Tijs van den Brink, Margje Fikse en Kefah Allush de actualiteit aan de hand van prikkelende morele dilemma's en ethische vraagstukken. Deze aflevering stelt een toekomstscenario voor waarin ouderen en hulpbehoevenden dagelijks door een robot worden bijgestaan. Hier rijst de vraag: is kunstmatige intelligentie een potentieel gevaar of biedt het juist grote kansen?

Voor op je nachtkastje

Echt Nep

Spelen met de realiteit in tijden van AI, deepfakes en de metaverse door Menno van Doorn, Sander Duivestein, Thijs Pepping

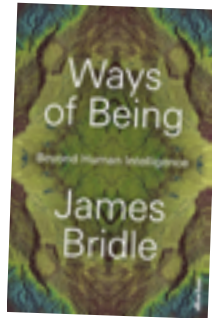

<https://www.managementboek.nl/boek/9789083069692/echt-nep-menno-van-doorn>

Het boek *Echt Nep* analyseert de eeuwenoude praktijk van manipulatie en de hedendaagse uitdagingen in de informatiesamenleving, waarin kunstmatige intelligentie een rol speelt. *Echt Nep* biedt hierin ook een perspectief op de positieve kanten van deze ontwikkelingen. De auteurs presenteren inspirerende verhalen en een nieuwe ethiek, waarbij de menselijke factor centraal staat. Het boek onderzoekt hoe we grip kunnen houden op de werkelijkheid te midden van de groeiende voorkeur voor het kunstmatige boven het authentieke.

Ways of Being: Beyond Human Intelligence

James Bridle

Dit boek verkent het raakvlak van kunstmatige intelligentie, niet-menselijke intelligentie, ecologie en biologische informatica. Bridle spoort ons aan om de vaak over het hoofd geziene intelligenties te erkennen die naast ons bestaan: dieren, planten en natuurlijke systemen. Terwijl we getuige zijn van de complexiteit en kennis van deze wezens, worden we ook geconfronteerd met de dreiging van uitsterving door de technologieën die we hebben gecreëerd.

The Art of AI

Laurens Vreekamp

Dit boek biedt een overzicht van meer dan zeventig applicaties die je kunt gebruiken bij verschillende fasen van creatieve producties. Het bevat twaalf interviews met AI-pioniers uit de creatieve industrie.

Inclusieve Artificial Intelligence

Erdoğan Saçan

 [Epub](#) of [PDF](#)

In dit boek beschrijven 40 experts vanuit hun expertise en perspectief op een toegankelijke manier wat AI is en welke vragen, uitdagingen en kansen deze technologie met zich meebrengt.

Data Feminism

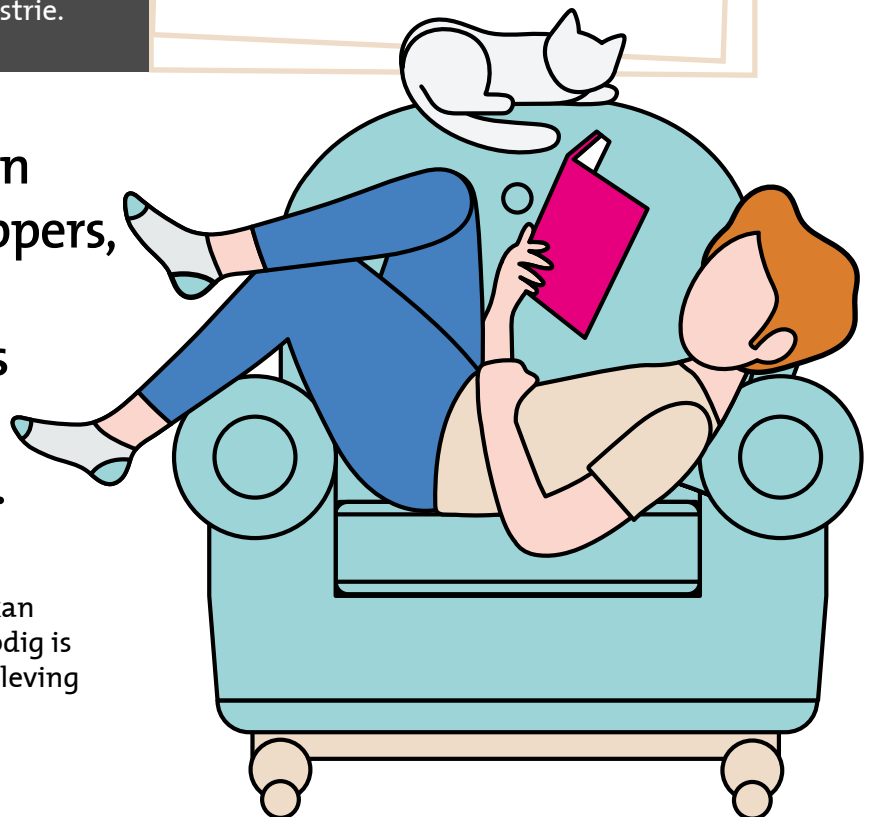
Catherine D'Ignazio en Lauren Klein

Door wie wordt datascience bedreven? Voor wie is datascience bedoeld? Met welke belangen in gedachten wordt datascience toegepast? De verhalen rond big data en datascience zijn overwegend wit, mannelijk en technoheroïsch. Dit boek biedt een nieuwe benadering van datascience en data-ethiek, geïnspireerd door de ideeën van intersectioneel feminisme.

Het Spiegelpaleis van data: hoe wetenschappers, ontwerpers en toekomstverkenner algoritmes en AI toegankelijk maken.

Levien Nordeman

In dit boek ontdek je dat je wél grip kan krijgen op je eigen data, en wat er nodig is om een andere en betere datasamenleving vorm te geven.

Slim, slimmer, slimst

Bennie Mols

Wetenschapsjournalist Bennie Mols onderzoekt de dynamiek tussen mens en AI, benadrukt waar AI uitblinkt en waar menselijke vaardigheden nog steeds essentieel zijn. Het boek werpt vragen op over succesvolle samenwerking, de bijdrage van AI aan creatieve domeinen en de mogelijke zorgen over de overheersing van superintelligente AI.

You Look Like a Thing and I Love You

Janelle Shane

Door middel van grappige experimenten (zoals AI laten flirten met de mens of een nieuw recept schrijven) geeft dit boek inzichten over hoe AI en machine learning werkt.

The Art of AI

Laurens Vreekamp

Dit boek biedt een overzicht van meer dan zeventig applicaties die je kunt gebruiken bij verschillende fasen van creatieve producties. Het bevat twaalf interviews met AI-pioniers uit de creatieve industrie.

Weapons of Math Destruction

Cathy O'Neill

We bevinden ons in het tijdperk van het algoritme. Steeds vaker worden beslissingen die ons leven beïnvloeden niet genomen door mensen, maar door wiskundige modellen. De modellen die vandaag worden gebruikt, zijn ondoorzichtig, ongereguleerd en onbetwistbaar en versterken discriminatie. Cathy O'Neil volgt de levensloop van een persoon en legt de black box-modellen bloot die onze toekomst vormgeven, zowel op individueel niveau als in de samenleving.

Doe zelf normaal

Maxim Februari

De democratische rechtsstaat evolueert onder invloed van klimaatverandering en slimme technologieën, waarbij beleid en beslissingen worden gestuurd door zowel natuur als technologie. Met dit boek brengt Februari de kennis over de toekomst van deskundigen en universiteiten naar het publiek, omdat ook daar het gesprek gevoerd moet worden over de veranderingen die op ons afkomen.

Afsluiting

Deze gids kwam tot stand dankzij de inzichten en het enthousiasme van programmamakers. Het merendeel van de tips en inzichten is voortgekomen uit interviews met deze programmamakers. Uit hun ervaringen, reflecties en impactmetingen blijkt dat bibliotheken een actieve rol kunnen spelen in het begeleiden van burgers bij hun participatie in de informatiesamenleving en hun kennismaking met AI. We hopen dat de gedeelde ervaringen en tips anderen inspireren om te beginnen met AI-programmering of hiermee door te gaan! Ook moedigen we bibliotheken aan om door te gaan met samenwerken en het delen van kennis en ervaringen.

Ben je geïnspireerd en wil je aan de slag? Het programma [Digitaal burgerschap](#) stimuleert en ondersteunt bibliotheken bij het integreren van digitaal burgerschap - en dus ook het thema AI - in hun beleid en activiteiten. Hiervoor zijn er drie financieringsregelingen. Binnen die regelingen kun je financiering aanvragen voor het maken van een goed plan, het voeren van nieuwe programmering, of het opzetten van een proeftuin.

Colofon

Deze gids is ontwikkeld vanuit het programma Digitaal Burgerschap, een initiatief dat bibliotheken stimuleert en ondersteunt bij het integreren van digitaal burgerschap in hun beleid en activiteiten. Lees meer over Digitaal Burgerschap op www.bibliotheeknetwerk.nl/digitaal-burgerschap.

Financiering voor deze publicatie is mogelijk gemaakt door Stichting Pica en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen via digitaalburgerschap@kb.nl
Uitgegeven in Den Haag door de KB, de nationale bibliotheek, 2024.

Met dank aan

Marjolein Oomes, Jeroen de Boer, Antoinette Brummelink en de geïnterviewde programmamakers vanuit: Bibliotheek Veluwezoom, Huis73, Rozet, De Bibliotheek Midden-Brabant, SCHUNK Bibliotheek Heerlen, Stadkamer, DNK, Bibliotheek Rivierenland, Bibliotheek Eindhoven, Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta, Bibliotheken Mar en Fean en Bibliotheek de Boekenberg.

Redactie

Esther van der Heijden

Vormgeving

Carlien Keilholtz

Fotocredits

CharlotteBrand (A Small Production Company), Jonna Bruinsma, Fjodor Buis, Fontys Edit, Myrthe Linssen (Epsilon Studios), Lucas Kemper, Marlene Mahn, Netflix, SETUP, Studio Julia Janssen, Tonny Media, VOUW, VPRO en WNL.

